

БЮЛЕТЕНЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Засновник:
Національна асоціація
кредитних спілок України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №10354 від 06.09.2005 року

Виходить з квітня 2005 року

Передплатний індекс —
94634

Випускаючий
редактор — Оксана Гайдук

Дизайн, макетування
та верстка — Андрій Козинець

Передрук
можливий лише
з посиланням на "Бюлетень
кредитних спілок України"

Національна асоціація
кредитних спілок України

Адреса:
вул. В.Чорновола, 25, 19-ий
поверх, к.49, Київ, 01135
тел./факс: (044) 501-18-75
електронна адреса:
unascu@unascu.org.ua

ЗМІСТ НОМЕРА:

<i>Науково-практична конференція НАКСУ</i>	2
<i>Підсумки діяльності кредитних спілок</i>	
Підсумки діяльності кредитних спілок за 9 місяців 2012 року (за офіційною інформацією Нацкомфінпослуг)	5
<i>Динаміка показників членів НАКСУ</i>	
Динаміка основних показників кредитних спілок - членів НАКСУ (за 2012 рік)	9
<i>Навчання НМЦ НАКСУ</i>	
Семінари НМЦ НАКСУ	12
<i>З життя кредитних спілок</i>	
Кредитній спілці "Центральна" 15 років!	16
Коли назва тотожна місії	20
"Головне - щоб нам вірили, як собі"	23
<i>Дискусійний клуб</i>	
Кредитні спілки: соціально-політичний аспект	27
<i>Анонсуємо подію</i>	
"V Свистунівський фестиваль поезії"	28
<i>Поради та рекомендації</i>	
Кредитні спілки: податковий облік	30
Аналіз відображення доходів та витрат кредитної спілки у податковій, фінансовій, а також спеціалізованій звітності	36
<i>Судова практика</i>	
Строки зберігання персональних даних	45
Судові спори щодо дійсності і виконання договорів іпотеки	47
<i>Байки Марічки Зозулі</i>	
Як одна спілка кадри "берегла"	48

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ НАКСУ

Наприкінці лютого 2013 року відбулася чергова Науково-практична конференція НАКСУ присвячена обговоренню заходів, спрямованих на розв'язання гострих перешкод, які заважають розвитку кредитної кооперації в Україні. Участь у Конференції, яка проходила в ОАЕ, взяли понад 40 представників кредитних спілок – членів НАКСУ.

В ході дискусії учасники Конференції зосередили свою увагу не тільки на зовнішніх, але й на внутрішніх актуальних аспектах діяльності кредитних спілок. Зокрема, йшлося про доцільність забезпечення виконання чинного законодавства, що регулює діяльність кредитних спілок, на протипагу запровадження змін до нього, донесення змісту та проблематики сучасної кредитної кооперації до відома депутатського корпусу та уряду України з метою створення сприятливих умов для її існування та зміцнення, поглиблення співпраці з державним регулятором, що має забезпечити усунення штучних перешкод та вироблення прозорих вимог щодо кредитних спілок з боку держави. В частині внутрішніх аспектів з боку учасників було наголошено на необхідності розвитку систем управління та безпеки кредитних спілок, модернізації програмного забезпечен-

ня, впровадження ефективних технологій кредитування та методів оцінки позичальника тощо.

Особливого колориту Конференції додало місце її проведення, оскільки загальним приголомшливим враженням стало усвідомлення грандіозного розвитку Об'єднаних Арабських Еміратів за 42 роки (лише!), які минули від моменту появи цієї країни на мапі світу. Зважаючи на те, що самостійна Україна є вдвічі молодшою, вона ще має час для розвитку економічної системи і створення максимально сприятливих умов для ведення бізнесу, щоб стати перлиною Євразійського континенту.

Відгуки учасників Науково-практичної конференції НАКСУ

Данія ДЗЯДИГА, Голова правління кредитної спілки «Довіра» (м. Золочів Львівської області):

— Я не вперше беру участь у таких заходах, організованих НАКСУ. Маю зазначити, що вони потрібні для того, щоб постійно покращувався рівень якості нашої роботи, щоб яскраво висвітлювались позитивні риси нашої діяльності, щоб узагальнювався кращий досвід роботи, спільно напрацьовувалися методи та шляхи подальшого роз-

витку кредитних спілок на ринку фінансових послуг у непередбачуваних умовах фінансово-економічної сучасності. Захід НАКСУ, який щойно закінчився у прекрасній арабській країні, був дуже вчасний і надзвичайно важливий.

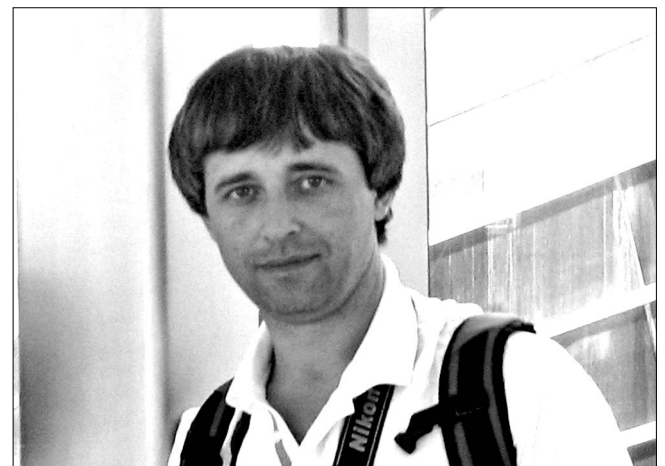
Краса ОАЕ, спокійні краєвиди, дивовижні міста підсилювали емоційний стан учасників конференції, що дало позитивні результати. Лише завдяки провідним спеціалістам Національної асоціації ми змогли насолодитися колоритом, поспілкуватися та поділитися досвідом з колегами для більш продуктивної роботи на місцях. Під час конференції було напрацьовано ряд новітніх методів роботи. Особливим актуальним для багатьох було обговорення процесу переходу на додаткові пайові внески, питання уникнення проявів негативного впливу на небанківські фінансові установи необдуманого політики.

Нещодавно, під час складання перспективного плану роботи нашої кредитної спілки на 2013-2015 роки, нам було дуже важко спрогнозувати її подальший розвиток у сьогодніш-

ніх умовах. Особисто я дуже переймалася тим, яким чином безболісно перейти від депозитних внесків членів КС на додаткові пайові внески. Я вважаю, що пайові внески — це природно для кредитних спілок, на відміну від депозитних. Оскільки наша кредитна спілка вийшла на всеукраїнський рівень — діють 2 відділення у Львівській області і одне — на Тернопільщині, це великою мірою зобов'язує нас завойовувати прихильність громадян. Ми маємо максимально толерантно пояснювати людям, які довірили нашій кредитній спілці свої заощадження, що зміна виду внесків не загрожуватиме їхній фінансовій стабільності, і умови отримання ними прибутку будуть не гіршими. Обговорення під час конференції цього питання дало позитивний результат — ми озброїлися перевіреними методами переконання членів нашої КС як співвласників майна у безпечності і надійності роботи з додатковими пайовими внесками. Таким чином, у людей, які довіряють нам ось уже протягом 15 (!) років, не виникатиме сумнівів у прозорості і чесності нашої роботи.

Олег НОВОДВОРСЬКИЙ, директор юридичного департаменту НАКСУ:

— Проведення даної Науково-практичної конференції, в якій взяли участь представники кредитних спілок — членів НАКСУ, а тим більше в Об'єднаних Арабських Еміратах — це дуже позитивний досвід. Адже окрім нової інформації, всі учасники мали можливість поспілкуватися в неформальній обстановці, обмінятися досвідом.

Як представнику юридичного департаменту НАКСУ, для мене було особливо цінним поспілкуватися в щоденному режимі з керівниками кредитних спілок, обговорювати нюанси та відповідати на запитання, пов'язані з юридичними (і не тільки) аспектами організації діяльності кредитної спілки.

Крім того, переконаний, мене, як і усіх інших учасників заходу, дуже вразили досягнення країни, розташованої в пустелі та в якій ще кілька десятків років тому майже нічого не було. Це дійсно приголомшливо. Ми були вражені тим, що в нашому складному світі є держава, де постійне покращення добробуту кожного громадянина є головним зобов'язанням та постійним пріоритетом внутрішньої політики.

Ірина ЛУКАВЕЦЬКА, Голова правління «Снятинської кредитної спілки»:

— Я вперше брала участь у Науково-практичній конференції НАКСУ, яка пройшла в ОАЕ, Ум Аль Кувейті. Даний захід є надзвичайно потрібним для нас, а особливо для мене, як для керівника з дворічним стажем роботи, тому, що я багато почерпнула для себе нового і корисного. На таких зібраннях ми маємо можливість обговорити і спільно розробити заходи для розв'язання наших спільних проблем, які перешкоджають розвитку кредитної кооперації. Разом легше переносити всі труднощі і знаходити ключ до вирішення будь-яких складних питань сьогодення.

На мою думку, всі учасники конференції і я особисто були приємно вражені і одержали масу позитивних емоцій від даної поїздки. Ми ознайомилися з молодію і неймовірно розвиненою країною світу. За такий порівняно короткий час на пісках пустелі вирости прекрасні міста. Мені надзвичайно сподобалася гостинність і простота душі жителів ОАЕ. Вразили мене і Дубаї, їх дзеркально чисті дороги, неповторна архітектура висотних будівель, танцюючі фонтани, дизайн і культура самого міста. ОАЕ — це країна, де увесь рік квітнуть такі рідні наші чорнобривці та мальви, хоча кожна крапля води на ціну золота. Це країна, де немає злочинності та корупції. Відвідавши таку країну, хочеться жити і працювати для покращення рівня життя нашої держави. Велике спасибі організаторам даної Конференції!

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК ЗА 9 МІСЯЦІВ 2012 РОКУ

(за офіційною інформацією Нацкомфінпослуг)

Станом на 30.09.2012 у Державному реєстрі фінансових установ містилась інформація про 614 кредитних спілок. Це на 0,7% (4 одиниці) більше за аналогічний показник минулого року – 610.

Зростаючі темпи приросту вказаного показника зумовлені підвищенням доступності отримання кредитів кредитних спілок порівняно з банківськими кредитами.

Результати діяльності кредитних спілок та динаміка основних показників їхньої діяльності станом на 30.09.2011-2012 рр. наведені в табл. 1.

За результатами звітного періоду, як і раніше, більшість кредитних спілок (295) об'єднувала відносно невелику кількість

членів – до 1 000 осіб. Так, станом на 30.09.2012 розподіл за кількістю членів кредитних спілок зображено на рис. 1.

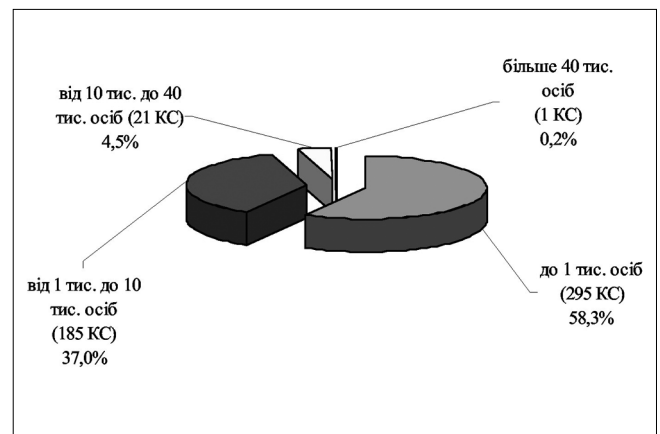

Рис. 1. Групування кредитних спілок за кількістю членів станом на 30.09.2012 (за даними, поданими 506 кредитними спілками)

Таблиця 1. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок

	Станом на 30.09.11	Станом на 30.09.12	Темпи приросту, %
			станом на 30.09.11/ станом на 30.09.12
Кредитні спілки			
Кількість зареєстрованих кредитних спілок (на кінець періоду)	610	614	0,7%
Кількість членів КС (тис. осіб)	1 121,5	1 150,9	2,6%
Кількість членів КС, які мають внески на депозитних рахунках на кінець періоду (тис. осіб)	48,6	45,1	-6,4%
Кількість членів КС, які мають діючі кредитні договори (тис. осіб)	263,7	271,9	3,1%
Загальні активи (млн. грн.)	2 432,8	2 730,2	12,2%
Кредити, надані членам КС (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	2 281,9	2 581,9	13,1%
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	1 203,5	1 285,6	6,8%
Капітал (млн. грн.)	958,8	1 171,6	22,2%

Станом на 30.09.2012 кількість членів кредитних спілок становила 1150,9 тис. осіб, з яких 271,9 тис. осіб або 23,6% – члени КС, які мають діючі кредитні договори, та 45,1 тис. осіб (3,9%) – члени спілок, які мають внески (вклади) на депозитних рахунках (рис. 2).

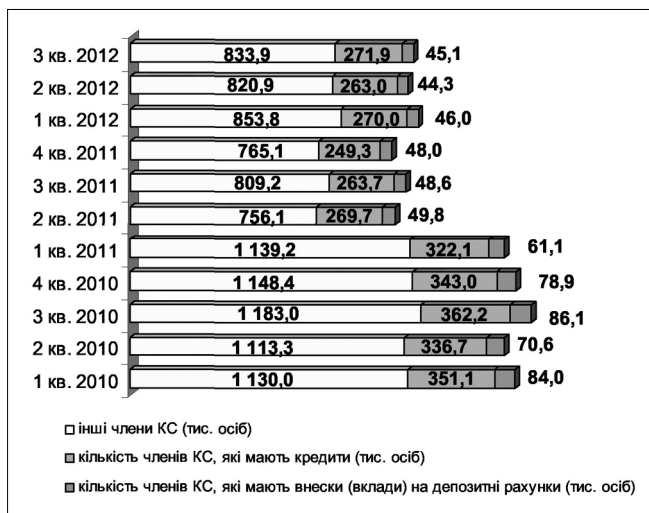

Рис. 2. Динаміка кількості членів кредитних спілок

Частка членів КС, що не є вкладниками, станом на 30.09.2012 становила 96,1% (1105,8 тис. осіб) та в порівнянні з аналогічними датами 2011 року - 95,7% (1072,9 тис. осіб) та 2010 року - 94,7% (1545,2 тис. осіб) змінилася несуттєво і залишається значною. Водночас, такі члени мають вирішальну кількість голосів та безпосередній вплив на прийняття управлінських рішень у кредитних спілках.

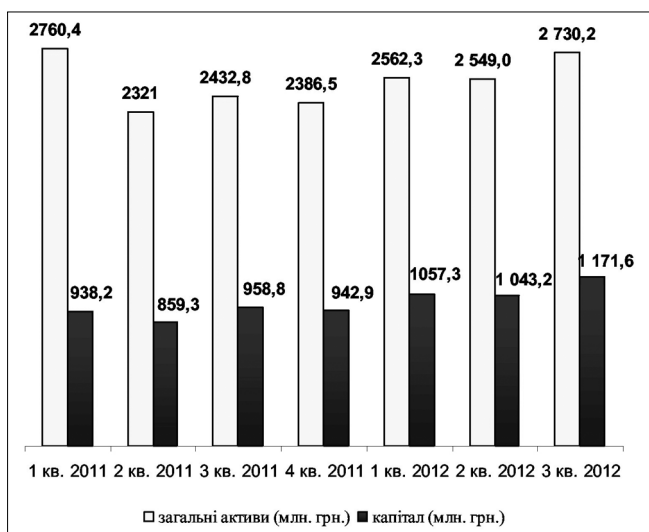

Рис.3. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок у 2011-2012 рр.

Динаміку основних показників діяльності кредитних спілок станом на 30.09.2012 зображено на рис. 3.

Таблиця 2. Групування перших за обсягом активів кредитних спілок станом на 2012 рік

	Обсяг активів кредитних спілок, млн. грн.	Частка, %
ТОР 3	448,9	4,9%
ТОР 5	591,6	6,4%
ТОР 10	857,2	9,3%
ТОР 20	1 166,0	12,7%
ТОР 50	1 633,7	17,8%
ТОР 100	2 046,0	22,3%
ТОР 200	2 441,9	26,2%
Всього	2 730,2	100,0

Дані таблиці 2 свідчать, що частка активів 200 кредитних спілок (39,5% від їхньої загальної кількості) становить 26,2% від загального обсягу активів кредитних спілок усього по Україні. При цьому, на частку 10 кредитних спілок припадає 9,3% від загального обсягу активів кредитних спілок.

Частка 206 кредитних спілок становить 90% від загального обсягу активів кредитних спілок.

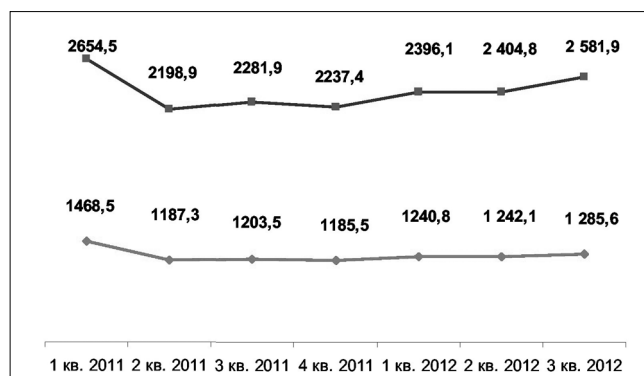

Рис. 4. Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок у 2011-2012 рр.

Станом на 30.09.2012 у порівнянні з аналогічною датою 2011 року внески (вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки збільшилися на 6,8% (до 1 285,6 млн. грн.); кредити, надані членам кредитних спілок, збільшилися на 13,1% (до 2 581,9 млн. грн.).

Позитивну динаміку протягом останніх 4-5 кварталів має показник частки простроченої заборгованості у кредитному портфелі кредитних спілок. Цей показник за 2011 р. - 9 місяців 2012 р. істотно скоротився (з 40,5% до 15,4%), що свідчить про ефективність проведення кредитними спілками заходів щодо підвищення якості кредитного портфеля та запровадження жорсткого кредитного моніторингу і конструктивної роботи з боржниками кредитних спілок.

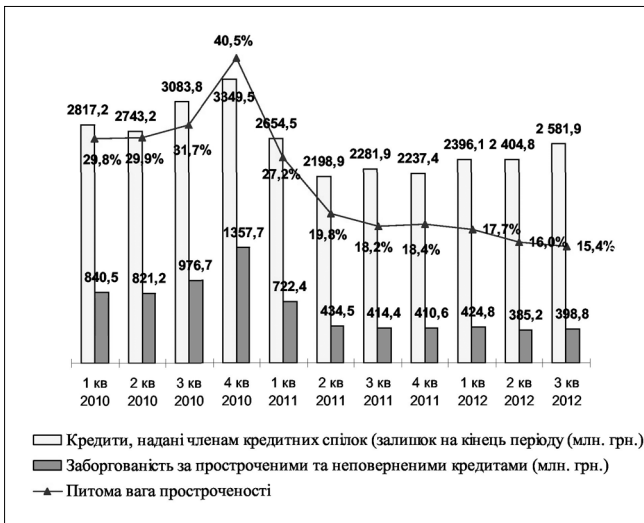

Рис. 5. Питома вага прострочених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок

Загальна сума заборгованості 271,9 тис. членів кредитних спілок, які мали діючі станом на 30.09.2012 кредитні договори, становила 2 581,9 млн. грн., тобто в середньому кожен член - позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав 9,5 тис. боргу по кредиту.

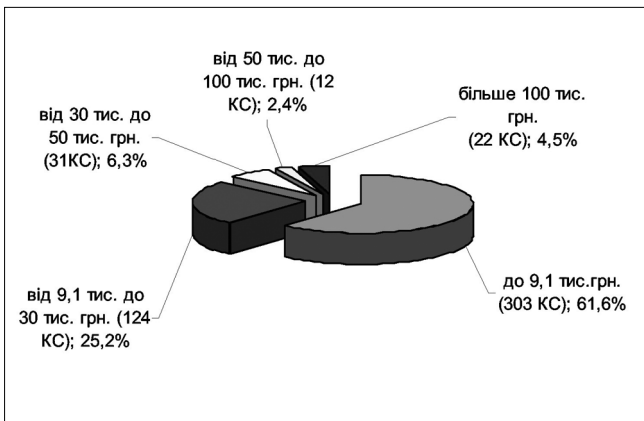

Рис. 6. Групування кредитних спілок за середньою заборгованістю по наданих кредитах на 1-го позичальника.

Водночас, заборгованість членів-позичальників за наданими кредитами мають 492 кредитні спілки (97,2%)¹. З них у 303 кредитних спілок (61,6%) показник середнього обсягу заборгованості по наданих кредитах на 1 позичальника менший за 9,1 тис. грн. Питома вага активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить половину - 1 404,0 млн. грн. (51,9%).

Показник середньої заборгованості на 1 позичальника коливається в межах 9,1-30,0 тис. грн. у четвертій частині кредитних спілок. Частка активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить 533,1 млн. грн. (19,7%).

Істотну частку в активах кредитних спілок (11,7%) мають спілки, середня заборгованість на 1 позичальника у яких коливається від 30,0-50,0 тис. грн. та середня заборгованість на 1 позичальника у яких більше 100,0 тис. грн. (15,1%), що свідчить про наявність у таких кредитних спілок підвищеного ризику неповернення виданих кредитів та відповідно можливу втрату фінансової стійкості. У трьох кредитних спілках досліджуваній показник перевищує 1 млн. грн.

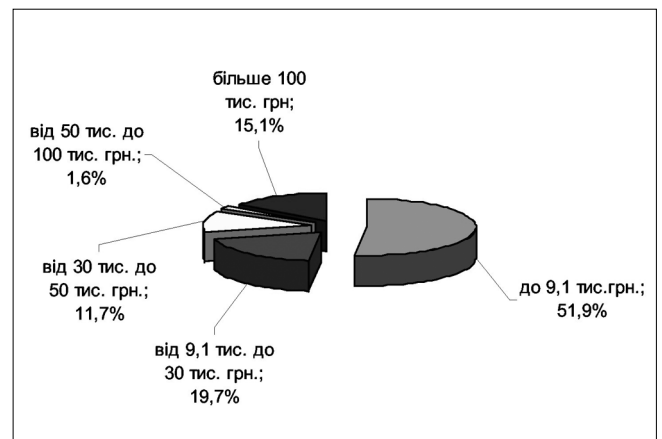

Рис. 7. Групування кредитних спілок за обсягами активів залежно від показника середньої заборгованості на 1-го позичальника.

¹ По відношенню до 506 кредитних спілок, які надали звітні дані

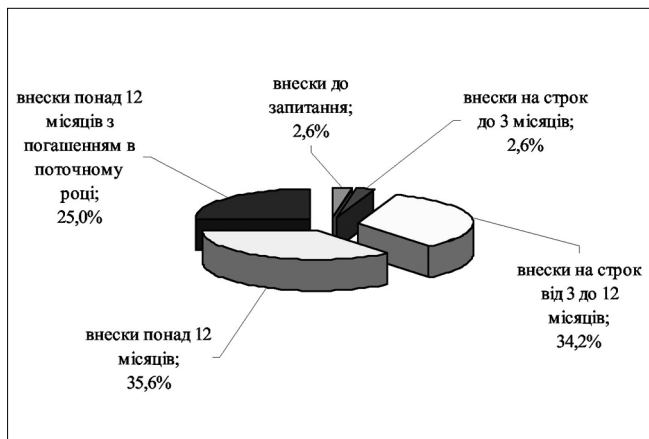

Рис.8. Структура депозитного портфеля кредитних спілок станом на 30.09.2012.

У структурі депозитного портфеля КС найбільшу частку мають внески строком понад 12 місяців, які становлять 35,6% та внески строком від 3 до 12 місяців, що становлять 34,2% від загального портфеля (рис.8). Істотну частку в 25,0% становлять внески строком понад 12 місяців з погашенням у поточному році. Внески до запитання та внески строком до 3 місяців становлять по 2,6% відповідно.

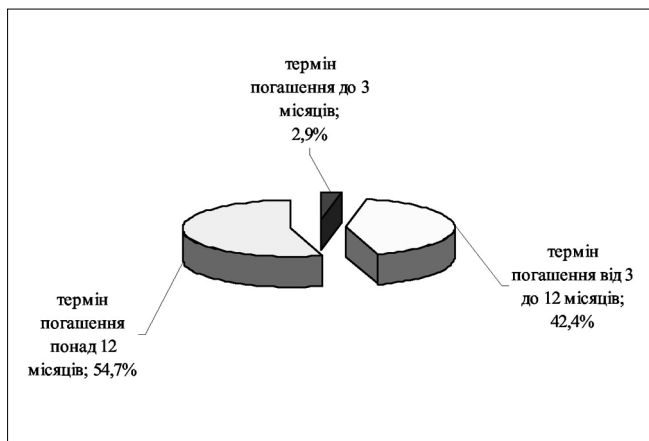

Рис.9. Структура кредитного портфеля кредитних спілок станом на 30.09.2012.

Станом на 30.09.2012 року в кредитному портфелі 54,7% становлять кредити з терміном погашення понад 12 місяців (рис.9). Також суттєву частку мають кредити з терміном погашення від 3 до 12 місяців. Частка кредитів терміном погашення до 3 місяців в загальному кредитному портфелі становить 2,9%.

У структурах кредитного та депозитного портфелів КС найбільші частки припадають на кредити та депозити строком понад 12 місяців та від 3 до 12 місяців.

В умовах незначного збільшення обсягів кредитування кредитними спілками, як і в попередні роки, найбільший попит мають споживчі кредити, частка яких становить 63,3 % (рис. 9). У складі споживчих кредитів, кредити на придбання автотранспорту становлять 3,5%, придбання аудіотехніки, відео та побутової техніки - 5,0%, інші потреби - 91,6%. Друге місце посідають кредити, видані на придбання, будівництво та ремонт житла - 23,1%. Значну частку мають комерційні кредити. Кредитування ведення селянських та фермерських господарств, як і в попередні періоди, має незначну частку в загальному обсязі виданих кредитів.

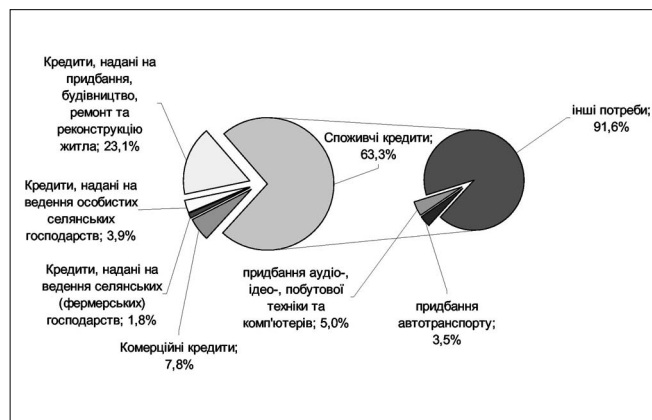

Рис. 10. Структура кредитів за видами станом на 30.09.2012

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ (ЗА 2012 РІК)*

Назва кредитної спілки	Місто	Кількість членів на 01.01.2012	Кількість членів на 01.01.2013	Активи на 01.01.2012	Активи на 01.01.2013	Кредитний портфель на 01.01.2013	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2013	Кількість позичальників на 01.01.2013	Сума виданих кредитів протягом року
Авангард	Севастополь	1150	1101	3417426,22	2736657,26	2125200,13	341	339	2703800,00
Агро-Кредит	Старобільськ	3788	3893	4308697,51	4085088,68	3087737,87	735	686	5107158,20
АЖЮ	Київ	174	177	88924,39	99479,40	92721,95	28	28	133300,00
Айдар кредит	смт. Новопсков	7345	6479	7691637,70	6481186,89	5434484,96	544	326	5442455,43
АР МОУ	Одеса	1062	1082	3366852,98	3590414,44	2786791,07	271	271	1490860,00
АЧКС	Сімферополь	306	357	705044,57	1073198,74	1044168,00	106	106	1741400,00
Берегиня	Нововолинськ	602	534	142628,81	151850,67	158019,14	47	47	252550,00
Благо	Бердянськ	1634	1706	2179632,00	1957226,00	2510125,00	405	397	2843250,00
Благодійниця	с. Шульгинка	571	583	1735222,30	1829675,69	1175869,32	181	176	1959425,47
Буковина	Чернівці	885	861	5101650,24	4469810,39	3874200,46	111	110	2917250,00
Буковинський Альянс	Чернівці	1534	1470	9727136,39	8823670,45	7962633,32	584	554	2430640,71
Бюджет	Маріуполь	1137	1146	759472,65	589500,52	772222,07	198	176	177440,00
Взаємний кредит	Мелітополь	1147	1034	2218017,39	2000425,40	2236804,61	367	363	3592470,00
Взаємоміч	Червоноград	683	624	766601,59	712251,11	677836,56	121	121	1005170,00
Відродження	Трускавець	2279	2297	1259658,36	1353060,14	1046654,59	183	181	1285200,00
Вінничанка	Вінниця	118	365	534277,11	1431062,51	1500864,00	253	253	2665360,00
Володар	Київ	833	1220	47435343,57	72633322,85	64335590,26	307	240	233690083,70
Всеукраїнський бізнес-центр	Київ	129	127	2133307,34	1703884,22	1395843,53	51	51	2403163,00
Гетьман	Прилуки	2700	2904	6129811,00	7510021,30	7246367,33	1254	1216	11125200,00
Гільдія вуглекопів	Червоноград	1479	1578	1442133,00	1488210,00	1147401,00	363	323	1455787,00
Гірник	Донецьк	194	100	716390,63	547732,85	534362,68	90	90	1513875,00
Господар	смт. Макарів	1871	2007	2625421,90	3247438,31	3032364,42	384	381	5039100,00
Грицева калитка	смт. Гриців	1113	1170	922459,60	840340,82	754814,79	245	245	1531540,00
Дара	Маріуполь	126	131	259733,74	197932,91	193591,07	20	20	304800,00
Джерело Плюс	Білгород-Дністровський	561	557	2538731,94	1776867,37	2123654,51	90	82	
Добробут	Донецьк	926	775	2188037,10	1571408,66	1816105,80	140	140	1408026,77
Добробут	Баранівка	3337	1665	3094237,73	2950240,97	3331617,25	749	707	4104171,00
Добродій	Брянка	3121	2879	1112527,53	1371242,00	1177159,18	607	604	2974700,00
Довіра	Новоайдар	1190	1220	1988459,58	2462359,55	2449128,12	632	629	9280760,00
Довіра	Золочів	7826	8195	4481588,33	4333254,11	3450807,70	1103	1099	5507194,02
Довіра	Охтирка	550	573	735544,49	725243,86	783498,79	169	153	2221810,00
Довіра	Згурівка	2032	2032	92573,80	60270,88	553043,53	40	40	
Довіра-Ічня	Ічня	3130	3465	9008560,62	9830570,09	9662021,27	1465	1465	14634450,00
Допомога	Бережани	4251	4340	1282927,28	1349083,49	1353175,18	451	451	2032126,00
Друга Криворізька	Кривий Ріг	214	282	308836,20	294939,41	218733,63	70	70	545707,74
Егіда	Севастополь	146	154	4174935,17	3800071,97	4401229,51	87	77	887941,40
Едельвейс	Виноградів	5259	5489	5203618,65	4832427,19	2507591,95	630	630	3439900,00
Експрес	Івано-Франківськ	177	176	413523,41	359301,18	356641,57	32	32	
Єдність	Сімферополь	2680	2709	958446,00	926175,36	828666,38	217	206	867067,93
Єдність	Херсон	3679	3748	3317531,97	3456133,53	2516997,13	315	295	4149093,61
Єзуч	Конотоп	4388	4283	3891483,85	2173009,75	2225436,25	180	175	2072680,00
Жіноча взаємодопомога	Харків	135	127	1173525,01	1194721,51	1784260,02	113	113	778600,00

Назва кредитної спілки	Місто	Кількість членів на 01.01.2012	Кількість членів на 01.01.2013	Активи на 01.01.2012	Активи на 01.01.2013	Кредитний портфель на 01.01.2013	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2013	Кількість позичальників на 01.01.2013	Сума виданих кредитів протягом року
Забота	Перевальськ	856	862	728935,78	700018,68	400531,98	59	58	770050,00
Залогове агентство	Горлівка	1590	1666	4798072,04	5332361,72	4988326,79	234	219	3894209,00
Запоріжжя	Запоріжжя	591	698	1227561,98	1296528,77	1531813,12	271	271	1527986,03
Захист	Кривий Ріг	1171	1180	4547043,40	4565772,39	3996775,34	660	575	5942418,00
Землевласник	Старобільськ	944	443	2224487,12	2380996,09	2616885,68	155	155	2835521,58
Злагода	Умань	1365	542	5948392,00	4690963,00	4384444,00	226	226	1190940,00
Злагода	Миколаїв	707	708	2212202,18	1918790,08	926053,54	70	68	91470,00
Златоград	смт. Комінтернівське	1185	1185	1760720,14	1704167,54	1820382,60	68	65	
Івано-Франківська	Івано-Франківськ	3401	2671	6446507,57	6315779,58	5426099,59	936	936	6222033,57
Інвест-Капітал	Луганськ	526	529	511325,23	505517,88	342748,84	80	80	67700,00
Йван	Хуст	1786	1840	2244363,12	2371069,93	2646510,11	411	359	2697950,00
Казна	Алчевськ	777	702	2226588,33	1963213,33	2104360,68	432	432	2885744,38
Калиновий міст	Мукачеве	397	415	617338,63	575492,30	677375,58	128	122	615900,00
Карат	Куп'янськ	6604	6854	11815088,35	11318294,63	9037697,58	1579	1492	9546971,00
Компаньйон	Луганськ	5247	6961	10161696,72	12396205,43	14805662,22	3752	3741	17510717,74
Кредит Чорнобиль	Умань	2420	2333	5267179,45	5487682,38	4253415,53	502	502	6278800,00
Кредит-Експерт	Бориспіль	3020	4324	6167703,60	7675007,48	7043376,41	1501	1481	15426720,54
Кредитсталь	Мариуполь	16615	16667	18070686,61	16690135,41	15867019,44	2938	2938	23043130,00
Кримське ТВК	Сімферополь	797	787	1982579,79	1719928,21	1518274,80	41	41	5000,00
КС профспілок МВС України	Київ	1538	1576	4785059,76	5095756,14	5322151,50	407	407	5219400,00
КСОКГ	Київ	514	240	2658246,13	2591407,42	2815105,29	128	97	467339,57
Лаванда	смт. Гребінки	99	94	45625,14	35616,88	33076,18	14	14	54965,00
Лугань Кредит	Луганськ	150	150	47983,22	41808,99	37406,07	11	10	4000,00
Львів	Львів	1306	1257	1041592,72	1013680,41	1067542,37	168	139	611500,00
Ля Ріба	Сімферополь	192	237	251261,31	447503,14	407828,49	27	27	1357933,00
Марківкредитспілка	Марківка	1824	1291	1821651,65	1981949,45	1958981,23	530	450	3029110,00
Мелітополь кредит	Мелітополь	579	640	1114547,76	1080695,69	1096664,02	192	189	1857774,88
МОЯ РОДИНА	Чернігів	505	504	1273659,29	1269280,34	1638372,95	106	95	1424700,00
Надія	Тлумач	3926	4066	3936025,24	3663144,05	3613771,40	840	835	5630720,00
Народна скарбниця	Борщів	7472	7721	4771456,29	4829406,59	4666067,24	1091	1064	6568760,24
Народна воля	Чернігів	709	537	4851401,00	5127987,33	4872390,79	326	326	5079848,00
Народна каса	Шепетівка	8157	8302	1651283,43	1338542,13	969437,71	277	276	1623830,00
Народна каса	Харків	411	412	3276825,77	2540907,42	2469967,26	92	82	177595,00
Народний кредит	Тростянець	2911	3000	2210102,54	2119581,68	2274315,05	442	431	3813565,00
Народний кредит	Київ	2036	2271	2947700,48	3768556,81	3515726,15	758	758	6575974,54
Нарцис	Хуст	1914	2249	2131631,82	2841499,45	2647409,44	350	332	3040681,00
Нафтогазкредит	Івано-Франківськ	4045	4239	7440151,88	7479203,93	6571807,06	1292	1239	12696527,00
Наш кредит	Київ	275	284	1944295,36	1628087,19	1586363,14	67	56	694800,00
Наша справа	Куп'янськ	2931	3030	4998443,21	4203375,88	2569882,64	293	289	5546381,00
Наші люди	Чернівці	3958	4304	14355670,51	15489713,69	15385421,08	948	923	16077394,58
Об'єднана кредитна спілка НАКСУ	Київ	86	82	6075062,61	6874708,27	6730550,63	113	48	14588300,00
Оберіг	Світловодськ	760	762	732143,52	637098,09	616357,47	111	111	117756,00
ОІМФ	Одеса	206	206	91027,89	81438,67	1652309,47	56	54	
Орізон	смт. Підкамінь	1258	1292	2830343,58	2842213,87	2685859,90	282	267	1138753,00
Освіта	Київ	253	256	407408,44	499030,81	449587,63	61	56	688600,00
Освіта	Вінниця	734	740	115143,56	145905,22	137242,28	47	45	234210,00
Ощадність	Кам'янець-Подільський	10495	11137	32829925,57	32833964,07	24038769,45	5772	5635	43683602,15
Партнер	Славутич	2387	2490	2721679,45	2720856,74	2324667,46	374	374	4519900,00

Назва кредитної спілки	Місто	Кількість членів на 01.01.2012	Кількість членів на 01.01.2013	Активи на 01.01.2012	Активи на 01.01.2013	Кредитний портфель на 01.01.2013	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2013	Кількість позичальників на 01.01.2013	Сума виданих кредитів протягом року
Партнер-Інвест	Одеса	124	87	1082453,20	1022708,73	1020421,01	58	43	
Партнер-Плюс	Полонне	651	333	597996,38	819067,54	986442,23	211	177	1184150,00
Поміч НаУКМА	Київ	579	440	593542,88	627845,49	504156,18	82	82	910000,00
Придунав'я	Ізмаїл	11200	11110	4308883,63	3568077,88	3508279,82	779	764	4758313,60
Прикарпаття	Коломия	1439	1511	5386300,00	5872028,00	5514359,00	412	410	6728735,00
Прикарпаття-сім	Івано-Франківськ	575	582	2219631,88	1928997,85	1624869,59	184	156	691400,00
Провесінь	Кіровоград	428	157	274457,63	485750,62	221745,12	39	39	1400,00
Промінь	с. Клітицьк	795	859	574097,57	749981,46	873546,47	226	210	1298614,00
Профі	Сімферополь	447	519	1705625,92	2274217,62	2049705,70	197	197	2325713,41
Реал Кредит	Київ	1967	1968	6547908,54	6201837,66	6555798,97	851	847	271304,12
Респект	Вишгород	659	651	1761639,21	1764709,97	1694860,91	83	61	1506610,00
Ресурс	Сімферополь	170	193	82394,02	161865,75	152995,39	26	10	191485,81
Рідне коло	Чернівці	1071	1080	10161899,57	9029902,52	7251588,21	147	139	2403225,00
Росток	с.Красне	509	503	317669,00	296131,00	273114,00	66	66	576100,00
Самопоміч	Івано-Франківськ	2005	2036	994736,88	1120583,06	1216752,48	308	308	940850,00
Самопоміч	Бучач	8203	8431	5755332,86	6303119,85	6084424,95	1467	1440	11492910,00
Самопоміч	Кіровоград	219	215	419005,55	371840,01	300121,12	48	48	466390,00
Самопоміч	Кіцмань	1091	1129	1200506,53	1054275,20	1024317,97	227	194	1621188,64
Самопоміч	Калуш	1627	1569	1950274,36	2127243,45	2046762,53	439	385	3045890,00
Сватова-Лучка	Сватове	1247	1258	3599000,08	2642765,32	1832783,10	229	209	473268,36
Світovid	Первомайськ	9155	9631	16556664,68	18741005,16	18341242,28	2602	2315	21165140,00
Святий Мартин	Мукачєво	22457	22427	16865649,46	19316751,84	20471498,48	3572	3572	21275070,00
Селянський кредит	Чернігів	425	420	1014398,00	897892,00	955968,00	72	60	59300,00
Скарбниця	Городенка	3702	4114	8402902,23	9422862,91	9003305,09	1425	1425	17977580,00
Снятинська кредитна спілка	Снятин	6137	6422	3563803,00	3448127,00	3980405,00	842	842	4600026,00
Сосницька	смт. Сосниця	1369	1415	1295992,17	1271053,38	1157437,29	249	245	2347560,00
Схід	Донецьк	631	590	1012746,24	581156,83	506860,97	114	106	493050,00
Сяйво Карпат	Мукачєво	1599	1355	2606549,82	2791833,34	3145068,10	928	880	1485895,00
Теребовля	Теребовля	5986	6191	4157425,99	4416579,89	3243315,55	958	950	6030169,00
Товариство взаємного кредиту	Севастополь	961	966	5754309,17	4124996,63	4042374,26	101	101	97550,00
ФІН-ЕКО	Київ	8155	8185	8671247,02	7438668,17	10987787,02	1028	869	5286326,09
ФІН-КРЕДИТ	Біла Церква	111	113	61856,74	15492,11	41654,22	11	11	44900,00
Форт	Київ	816	812	1786581,16	1787125,79	1608497,73	75	75	2979300,00
ХОКТ	Харків	10358	10376	9398224,66	10503162,81	9862313,64	841	841	7738866,59
Християнська Фортеця	Дніпродзержинськ	1560	1668	2589698,60	3535452,48	2948304,72	592	518	1776485,00
Центр Кредит	Ульянівка	6408	7296	9318210,69	10467437,35	12649510,72	2360	2359	19296992,43
Центральна	Дніпропетровськ	2472	2537	4051230,24	4317998,52	3011398,07	854	854	5481421,00
Центральне кредитне товариство	Кіровоград	240	278	151594,69	132967,51	90019,49	21	21	197262,00
Чернівці	Чернівці	1039	1056	2430876,26	2679774,68	3647398,14	245	210	2210371,00
Чорноморський	Сімферополь	101	101	268469,00	306261,93	238047,82	19	19	160664,85
Шанс-Плюс	Радивилів	1859	1989	2219379,33	2278250,22	1738828,29	526	521	3335780,00
Юж-Кредит	Южноукраїнськ	196	171	1540057,64	1340578,89	1385364,58	86	85	
ЮРТ	Білогірськ	2633	2741	5012674,31	5311272,70	4853005,36	582	545	8213432,00

* За виключенням 6 кредитних спілок, які не надали дані.

СЕМІНАРИ НМЦ НАКСУ

14 та 15 лютого 2013 року у Києві Навчально-методичним центром НАКСУ були проведені семінари на тему «Організація та проведення загальних зборів у 2013 році» та «Особливості роботи з додатковими пайовими внесками в КС. Практичні рекомендації». У навчальних заходах взяли участь більше 60 представників кредитних спілок України.

Перед початком семінару з інформацією про поточну ситуацію на ринку та діяльність НАКСУ виступив Президент НАКСУ Петро Козинець.

дент НАКСУ з питань саморегульованості, Директор фінансового департаменту НАКСУ Катерина Калустова докладно висвітлила тему роботи з додатковими пайовими внесками в КС. Учасникам семінару була надана інформація, зокрема, щодо нормативного регулювання як в частині вимог Закону України «Про кредитні спілки», нормативних актів уповноваженого органу, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, так і в частині вимог Податкового кодексу України.

Особливу увагу було приділено розподілу доходу на додаткові пайові внески, який суттєво відрізняється від нарахування процентів на внески (вклади) на депозитні рахунки. По-перше, такий розподіл не є обов'язком кредитної спілки, а здійснюється за наявності певних умов. Так, для здійснен-

Тему «Організація та проведення загальних зборів у 2013 році» викладала Віце-президент НАКСУ, Голова правління ОКС НАКСУ Людмила Кравченко. Протягом навчального дня було детально розглянуто питання підготовки до проведення загальних зборів; порядку денного; зміни до статуту, внутрішніх положень та процедур кредитної спілки, які затверджуються загальними зборами; оприлюднення кредитною спілкою річної фінансової звітності, річної консолідованої фінансової звітності та аудиторського висновку; зміни до положень кредитної спілки, які затверджуються спостережною радою та ін.

Протягом наступного дня Віце-прези-

ня розподілу доходу поточного року необхідна наявність рішення загальних зборів щодо можливості використання доходу поточного року на нарахування процентів на додаткові пайові внески, а також делегування спостережній раді права вирішувати питання щодо розподілу доходу поточного року, яке приймається шляхом внесення відповідних змін до порядку розподілу доходів та покриття збитків, а також наявність нерозподіленого доходу, який може бути розподілений за рішенням спостережної ради.

Крім того, Положенням про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок встановлено порядок визначення максимальної суми доходу, яка може бути розподілена на додаткові пайові внески, виходячи з середньої доходності внесків (вкладів) на депозитні рахунки, а також додаткові фінансові вимоги, встановлені для кредитних спілок, які мають намір здійснювати розподіл доходу на пайові внески.

По-друге, періодичність розподілу доходу поточного року встановлюється рішенням загальних зборів і до прийняття такого рішення необхідно підходити зважено, враховуючи всі «за» та «проти» місячного та квартального розподілу доходу. Зокрема, якщо кредитною спілкою обирається місячна періодичність розподілу доходу, а графік формування резервного капіталу — щоквартальний, в середині кварталу необхідно резервувати частину доходу на формування резервного капіталу. Крім того, завжди залишати частину нерозподіленого доходу з урахуванням можливості зменшення доходу у наступних місяцях.

На відміну від процентів, що нараховуються на внески (вклади) на депозитні рахунки членів кредитної спілки, з доходу, розподіленого на пайові внески, утримується ПДФО. В той же час, до загального річного оподаткованого доходу такий дохід не включається. Отже, члени кредитної спілки, які отримують проценти на свої додаткові пайові внески, не повинні подавати податкову декларацію за результатами податкового

(звітнього) року. Таке твердження міститься у підп. є) п.1. Статті 176 ПКУ «Забезпечення виконання податкових зобов'язань»:

є) подавати податкову декларацію за результатами податкового (звітнього) року у строки, передбачені цим Кодексом для платників податку на доходи фізичних осіб, якщо протягом такого податкового (звітнього) року оподатковувані доходи нараховувалися (виплачувалися, надавалися) у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, платнику податку у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами двома або більше податковими агентами і при цьому загальна річна сума таких оподатковуваних доходів перевищує сто двадцять розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітнього податкового року.

Інші оподатковувані доходи, що були нараховані (виплачені, надані) платникам податку, ніж зазначені в абзаці першому цього підпункту, не включаються до складу загального річного оподаткованого доходу, що декларується згідно з цим підпунктом.

Окрім великого обсягу необхідної інформації кожен учасник семінару отримав ґрунтовні збірники методичних матеріалів.

Після закінчення дводенної роботи на семінарах «Бюлетень» поцікавився думкою їх учасників. Всі респонденти відмітили, що навчальні заходи змістовні та корисні, а го-

ловне — дуже доступні. Було зазначено, що, враховуючи складність процедури підготовки та проведення загальних зборів та постійне оновлення нормативних вимог, необхідно добре володіти великим масивом знань, враховувати нюанси, які працівники кредитних спілок не завжди можуть виявити самостійно. І цьому дуже сприяють саме такі навчальні заходи, допомагаючи уникнути упущень.

Ірина Лукавецька, КС «Снятинська кредитна спілка», м. Снятин Івано-Франківської обл.:

— У своїй щоденній роботі кожна кредитна спілка намагається втілити у життя щось нове, прогресивне, для чого потрібно постійно вчитись і обмінюватись досвідом, щоб іти в ногу з життям. Природно, що ми прагнемо бути кращими на фоні великого різноманіття фінансових установ, ближчими до людей, більш доступними.

Взяти участь у другому семінарі мене підштовхнула цікавість. Наша кредитна спілка сьогодні ще має ліцензію на роботу з внесками (вкладами) на депозитні рахунки, але, вже очевидно, є сенс переходити на роботу з додатковими пайовими внесками. Така форма видається надійнішою, оскільки у процесі братиме участь лише пайовик і кредитна спілка. Таким чином ми зможемо передбачати, так би мовити, свій завтрашній день і бути впевненими, що нас не чекають неприємні сюрпризи.

Ірина Науменко, ревізор КС «Казна», м. Алчевськ Луганської обл.:

— Обидва семінари однозначно сподобались. Сьогодні є цілий ряд змін у процедурі підготовки та проведення загальних зборів кредитних спілок, з якими ми досконально ознайомились тут. Крім того, враховуючи, що наша кредитна спілка жодного разу не приймала додаткових пайових внесків, для нас ця область була незнайомою, а наразі ми озброїлися знаннями і готові до переходу на роботу з додатковими пайовими внесками після закінчення строку ліцензії.

Олена Гавриленко, КС «Егіда», м.Севастополь:

— Для мене особливий інтерес представляв семінар, підготовлений Катериною Калустовою щодо особливостей роботи з додатковими пайовими внесками в кредитній спілці. З нього я дізналася багато нового та цікавого вик-

лючно для себе. Наша кредитна спілка давно перейшла від роботи з внесками (вкладами) на депозитні рахунки до додаткових пайових внесків. Незважаючи на те, що ми щодня практикуємо даний вид фінансових послуг, періодично виникають запитання щодо тих чи інших професійних ситуацій. Тепер таких запитань стане на порядок менше. Крім того, дуже корисними є методичні посібники, підготовлені НМЦ НАКСУ за матеріалами семінарів.

**Ірина Сидоренко,
бухгалтер КС «АР МОУ», м. Одеса:**

— Строк ліцензії на роботу з внесками (вкладами) на депозитні рахунки у нашої кредитної спілки закінчився, і ми розглядаємо ймовірність переходу на роботу з додатковими пайовими внесками. Нас цікавила і вся процедура загалом, і її найдрібніші деталі. Завдяки високому рівню професійності викладача тема розкрита максимально повно. І навіть якщо у нас виникнуть додаткові запитання, ми завжди знайдемо на них відповідь у методичних збірниках.

**Тетяна Ратькіна, головний бухгалтер КС
«Всеукраїнський бізнес-центр»:**

— Принагідно хочу подякувати Катерині Калустовій за надзвичайно інформативний і корисний семінар. Минулого року у нашої кредитної спілки закінчився строк ліцензії на роботу з внесками (вкладами) на депозитні рахунки. Ні для кого не є таємницею, наскільки сьогодні непросто отримати нову ліцензію. Тому, щоб не втратити людей, які довіряють

нам свої кошти, ми маємо намір переходити на роботу з додатковими пайовими внесками.

**Олександр Бухтій, Голова правління КС
«Херсонський кредит»:**

— На семінарах, організованих НАКСУ, я був присутній уперше. Раніше я проходив навчання на заходах ВАКС, і хочу зазначити, що обидва об'єднання проводять навчання працівників кредитних спілок на високому рівні. Відрізняє лише дещо відмінна манера подачі матеріалу. Тепер, після закінчення семінарів НАКСУ, я маю позитивне враження, і хочу виділити найцінніше: викладачі обґрунтовано відповідають на абсолютно усі запитання.

Кредитні спілки, які не мали можливості взяти участь у вищеназваних семінарах НАКСУ, можуть придбати методичні матеріали в електронному вигляді. Заявки на придбання матеріалів прохання надсилати у довільній формі за електронною адресою: iks@unascu.org.ua. Тел. для довідок: (044) 501-18-74, 501-18-75.

КРЕДИТНІЙ СПІЛЦІ "ЦЕНТРАЛЬНА" 15 РОКІВ! Запорука успіху - взаємна довіра, мораль та системна робота

Кредитну спілку «Центральна» було створено в м. Дніпропетровську на ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод» та ДП КБ «Південне». Основну базу членства складають працівники цих підприємств. За період діяльності кредитної спілки база поповнилася новими членами — робітниками металургійних та машинобудівних заводів різної форми власності. Також членами спілки є працівники лікувальних та освітніх закладів, різних державних та недержавних установ.
Наприкінці минулого року КС

«Центральна» відсвяткувала своє 15-річчя. Пропонуємо вашій увазі бесіду з Головою правління Тамарою БЕТЕВОЮ про історію, сьогодення кредитної спілки та перспективи розвитку.

— Розкажіть, будь ласка, про початкову стадію діяльності вашої кредитної спілки.

— Сьогодні наша кредитна спілка працює в межах Дніпропетровської області. Але створювалась вона як класична, за моделлю WOCCU (Всесвітньої Ради кредитних спілок), відповідно до якої кредитні спілки повинні діяти на базі вже сформованих структурних об'єднань — підприємств чи установ. Свого часу в такий спосіб створювались найкрупніші кредитні спілки США: «BECU» на базі компанії «Boeing»; «CEFCU» на базі компанії «Caterpillar»; так формувалась і

розвивалась система SKOKів в Польщі. Це значно знижує ризики та підвищує ефективність управління.

— **Наприкінці 1990-х років кожна новостворювана кредитна спілка проходила власний непростий шлях розвитку. Яким був цей процес для КС «Центральна»?**

— Одночасно і легким, і складним. Розвитку фінансової установи сприяло те, що кредитні спілки часто асоціювалися з касами взаємодопомоги, які існували за радянських часів. Крім того, якщо кредитні спілки західних регіонів України мали свою історичну модель, то Дніпропетровськ (у минулому Катеринослав) та Кривий Ріг (районний центр Катеринославщини) фактично були центром фінансової кооперації в Російській імперії, бо мали найбільшу кількість ощадно-позичкових товариств та установ дрібного кредиту. Це відомий факт. Позитивним було і те, що завод, на базі якого була створена наша кредитна спілка, — це високоорганізований колектив з розвинутим у працівників почуттям дисципліни та відповідальності.

Складність полягала у тому, що момент створення нашої спілки припав на тяжкий період для економіки України, коли темпи її розвитку знижувались, підприємства переходили на скорочений графік роботи, а інколи і взагалі закривались, зменшувалась заробітна плата та ін. Тоді, щоб започаткувати діяльність, ми вивчали світовий досвід роботи кредитних спілок, зокрема, Польщі та США, а головне — розробили свою систему роботи з використанням сучасних технологій, що навіть у складних умовах дозволило зробити наші фінансові послуги доступними та привабливими для людей. З цього приводу ми хотіли би подякувати фахівцям НАКСУ та американського проекту, партнерам — кредитним спілкам, які нам допомагали налагодити роботу.

Завдяки успішному старту ми вперше в Україні розробили та реалізували в 1998–1999 роках проект споживчого креди-

тування «Товарний кредит». На той час банки та інші фінансові організації цим практично не займалися.

— **А що Ви маєте на увазі під «системою з використанням сучасних технологій»?**

— Ця система створювалась на основі різних передових технологій. Наприклад, ощадно-позичкові рахунки на безготівковій основі та ін. Це вимагало високої кваліфікації управлінців та працівників спілки, тому ми всі дуже багато вчилися. Добре, що у складі керівних органів було достатньо кваліфікованих економістів та бухгалтерів. Це позитивно вплинуло на імідж нашої спілки. Ми дотримувалися соціальної направленості нашої діяльності: не «проїдали» доходи, а спрямовували їх на формування спеціальних фондів, які згодом дозволили запровадити систему пільгового кредитування. Кошти фондів поповнили власний капітал та забезпечили високий рівень капіталізації.

— **Який період Ви б назвали найактивнішим у діяльності вашої кредитної спілки?**

— Для нас всі періоди по-своєму цікаві та пам'ятні. Особливо високі темпи зростання показників діяльності були зафіксовані 2002 року. Це був період, коли ми відкривали відділення в місті та районному центрі, забезпечували мобільне обслуговування членів, що мешкали у віддалених районах. Ми активно впроваджували соціальні про-

екти: «Відпочинок та оздоровлення» (за рахунок кредитних ресурсів члени спілки викупували путівки в заводські оздоровниці та профілакторії); члени спілки — працівники заводу, які навчалися без відриву від виробництва, могли отримувати вигідні кредити на оплату навчання; соціальний проект «Молодь» передбачав видачу кредитів на потреби молодих сімей та багато іншого. В той період ми започаткували накопичувальні рахунки для дітей-сиріт, надавали підтримку нашій команді ветеранів, які стали призерами волейбольного чемпіонату, раділи за дівчат та хлопців — членів нашої КС, призерів конкурсу «Міс та містер» установи.

— **Розкажіть детальніше про роботу над соціальними проектами.**

— Для нас це дуже важлива річ. До планування соціальних проектів ми залучаємо членів нашої кредитної спілки, керівників та менеджерів підприємств та окремих підрозділів, лідерів профспілкових та молодіжних організацій на базі підприємств та установ. Робота з фінансової підтримки та соціальний захист членів кредитної спілки значно ефективніші, коли провадяться спільними зусиллями та передбачають солідарну відповідальність. Тому перед розробкою кожного проекту ми вивчаємо попит на наші послуги, визначаємо можливість вирішення фінансових питань членів нашої кредитної спілки в середовищі, де вони живуть та працюють.

— **Окрім іншого, ваша кредитна спілка сприяє розвитку малого бізнесу у регіоні.**

— За останні 5 років чисельність працівників підприємств, з якими ми працюємо, скоротилася втричі, а на деяких і в 5 разів. Частина з них звільнилась за віком, частина стали займатися підприємництвом. Близько 7 % членів нашої КС працюють у сфері будівництва та ремонту, агробізнесу, утримують майстерні, перукарні. Вони постійно користуються нашими послугами.

— **Як вплинула на діяльність вашої кредитної спілки криза фінансового ринку 2008 року?**

— В той період ми продовжували активно працювати. Власний досвід та системна робота дозволили швидко адаптуватися і оперативно вирішувати проблеми. Ніяких ускладнень із вкладниками (депозитниками чи пайовиками) у нас не виникало. Однак з метою економії ми були змушені закрити відділення. Це дещо знизило наші активи, проте сьогодні ми нарощуємо їх.

— **Чи є у вашому регіоні кредитні спілки, які працюють так само, як і ваша, на базі підприємств?**

— Я знаю 3–4 таких кредитівки. Це, звичайно, замало, раніше їх було більше. На жаль, така модель кредитних спілок не викликала жодного інтересу у функціонерів, працюючих з кредитними спілками. Схвалювалося стрімке нарощування активів, найголовнішими були лише кількісні показники, а якісні взагалі не брались до уваги. Акценти в діяльності КС робилися, в основному, на товарному кредитуванні або роботі в селі. І це при тому, що понад 80 % дієздатного населення мешкає у великих містах, 68,7 % з якого — це працівники підприємств різних форм власності.

Сьогодні на підприємствах активно іде процес зміни поколінь. Так, наприклад, на підприємствах, з якими ми працюємо, за останній рік кількість молодих працівників зросла до 25–30 %. І завдання кредитних спілок — допомагати місцевій економіці шляхом підтримки молодих працівників у непростий для них час. Щоб реалізувати таку стратегію, ми беремо участь в розробці та впровадженні вищезгаданого соціального проекту «Молодь», спрямованого на поліпшення умов праці та якості життя молодих працівників у нашому регіоні, де діє понад 150 великих підприємств. Я вважаю, що таким чином кредитні спілки повинні стати одним із основних рушіїв розвитку регіону.

Хотілось би вірити, що держава нарешті зрозуміє, що соціальний захист забезпечує не лише прийняття реформ, а й ефективна соціальна політика — забезпечення зайнятості, покращення стандартів праці та життя. Тоді й потреба в кредитних спілках зростає, але лише в тих, які працюють на основі фінансової кооперації, а не як «пункти обслуговування населення». Кредитна спілка за своєю суттю ближча до людей, на відміну від інших фінансових організацій, вона є власністю людей та демократично ними управляється. Можливо, це здивує, але і сьогодні до нас звертаються керівники підприємств міста з пропозицією про співпрацю. А це означає, що кредитні спілки потрібні.

— У чому, на Ваш погляд, полягає запорука успіху кредитних спілок сьогодні?

— Запорука успіху — це взаємна довіра та системна робота. Довіра — це коли під час кризи члени розміщують заощадження в кредитній спілці на депозитних рахунках, довіра — це коли ми впевнені, що за будь-яких умов кредити будуть повернені. Наша кредитна спілка з усіма її членами за 15 років стали єдиною сім'єю, і ми добре розуміємо одне одного. І це не пафосне ствердження. Приміром, минулого року на одному з підприємств змінилися власники, співпраця зі спілкою була призупинена. Але завдяки зверненню членів нашої кредитівки — працівників цього підприємства до керівництва з відповідною вимогою співпрацю було відновлено. Наш девіз «Єднаймося, щоб допомогти одне одному» ми прагнемо змінити на «Єднаймося, щоб впевнено дивитись у майбутнє».

— Як Ви оцінюєте ситуацію, що склалася у русі кредитних спілок, та якою бачите перспективу його розвитку?

— У мене складається враження, що кредитним спілкам уготоване випробування на виживання. Сьогодні багато невирішених питань, пов'язаних з неплатоспроможними

спілками, потребують негайного розв'язання. Однак цей процес має бути логічним і послідовним. Як, наприклад, можна починати реєстрацію обманутих вкладників без проведення оцінки стану кредитних спілок, які залучали ці вклади? Таких вкладників на сьогодні виявиться вдвічі більше, ніж було раніше. Я вважаю, що розвивати ринок кредитних спілок неможливо без оцінки діяльності проблемних та неплатоспроможних спілок, у яких більше половини кредитного портфеля складають «токсичні» кредити. Без очищення ринку не може бути і мови про фонд гарантування вкладів, який «обов'язковий для усіх» та діє на основі солідарної відповідальності учасників, ні про жодне реформування ринку! Так само неможливий поділ кредитних спілок на малі та великі, соціальні та комерційні. Я переконана: концепцію розвитку треба змінювати — латати вже нічого!

Кредитна спілка — це не просто фінансова установа, це організація, в основі якої лежить ідея фінансової кооперації. І які б не були кредитні спілки — маленькі чи великі, відтворені за різними моделями — вони надають спрощений доступ до фінансових ресурсів, фінансову підтримку та здійснюють соціальний захист людей.

Майбутнім фінансової системи повинна стати довіра. І саме в цьому полягає перевага кредитних спілок. Сама ідея кооперації веде до успіху, на відміну від конкуренції. Наше майбутнє — це об'єднання навколо ідеї, за яку варто боротися!

КОЛИ НАЗВА ТОТОЖНА МІСІЇ

Останнє десятиліття минулого століття позначене процесом відродження кредитних спілок в Україні. Як ми уже писали, це були часи активного поживлення на ринку небанківських фінансових установ. До лексики пересічних громадян стійко увійшло поняття «кредитна спілка». На початку 1990-х років в кількох українських містах з'явилися «перші ластівки» світового руху кредитних спілок. Однією з них була кредитна спілка «Захист», створена на базі міської профспілкової організації м. Кривий Ріг. Цьогоріч у лютому колектив цієї кредитівки відзначив 20-річний ювілей установи. З цієї нагоди ми поспілкувалися з Головою правління КС «Захист» Оленою Володимирівною КОЧЕРГОЮ.

— Вашу кредитну спілку було створено однією з перших в Україні з часу їх відродження. Пригадайте, будь ласка, як усе починалося.

— Починалося все з того, що 1992 року до м. Кривого Рогу прибула делегація, до складу якої входили Петро Козинець, Ігор Ляшок, Богдан Ватраль та представники американської та канадської кредитної кооперації, з пропозицією про створення в нашому місті кредитних спілок. Поважну делегацію приймав мер міста, в числі запрошених були також і представники міських об'єднань профспілок.

У грудні 1992 року міською профспілкою працівників державних установ було прийняте рішення про створення кредитної спілки, а 12 лютого 1993 р. пройшли установчі збори членів кредитної спілки. 2 квітня 1993

року наша спілка була зареєстрована у виконкомі Дзержинської районної ради.

— Хто тоді був вашими однодумцями і сприяв становленню фінансової установи?

— Ініціатором створення кредитної спілки був колектив міської профспілки, а однодумцями стали голови профспілкових комітетів та організацій, які розуміли, що кредитна спілка сприятиме покращенню добробуту членів профспілки, допомагатиме у вирішенні побутових та соціальних питань, слугуватиме захисту своїх спілчан, завдяки чому і з'явилась назва кредитної спілки — «Захист».

— Що особисто Вас переконало стати частиною спілчанського руху?

— Бажання допомагати членам профспілки, забезпечити їм фінансовий захист, вижити в ті часи, коли національна економіка була занадто нестабільною, а заробітна плата — мізерною.

— Хто становив поле членства КС? Чи охоче йшли люди до кредитної спілки у

перші роки її роботи? Які методи застосовувалися для популяризації ваших послуг?

— До нашої спілки входили члени профспілки державних установ, органів місцевого самоврядування та члени їх сімей.

Завдяки агітаційним зусиллям голів профспілкових комітетів, працівників міської профспілки серед працівників установ членство нашої кредитної спілки досить активно зросло.

Від самого початку створення спілки робота в ній велася на громадських засадах, і тільки в 1999 р. з'явилась штатна одиниця бухгалтера, а згодом — кредитного інспектора і т.д.

Розвивалась наша кредитівка поступово, без сторонньої допомоги. Наприкінці 1994 року активи склали 17 тис. грн., членство становило 426 особи. В 2003 році активи зросли до 126 тис. грн., а кількість членів — до 715 осіб. Того ж року ми видали 850 кредитів на загальну суму понад 290 тис. грн. А в 2004 році отримали першу ліцензію на залучення внесків на депозитні рахунки. Завдяки тому, що наша кредитна спілка була невеликою, а члени спілки — перевірені працівники організацій та установ, яким можна було довіряти, ми спокійно пережили економічні ускладнення 1990-х та 2008 років, які припали саме на період становлення нашої кредитівки.

— **Який часовий проміжок можете**

назвати як найбільш благополучний для діяльності вашої КС?

— На нашу думку, це був період після отримання ліцензії. Активи спілки стали помітніше зростати, ми мали змогу надавати більше кредитів в значно більших розмірах, що суттєво допомагало нашим спілчанам вирішувати соціальні питання.

— **Чи є у вашої спілки індивідуальна риса, що відрізняє її від інших?**

— Такою рисою я б назвала ознаку членства в кредитній спілці. Наші спілчани — як одна сім'я, бо вони одночасно є членами профспілкових організацій, що дуже допомагає нам у роботі. Голови профспілкових організацій дають рекомендації працівникам для вступу до кредитної спілки, ми добре знаємо керівників організацій. Крім того, офіс кредитної спілки з самого початку і до теперішнього часу знаходиться в приміщенні міської профспілки. Члени нашої кредитної спілки кажуть, що вони йдуть до нас, як додому, де можна порадитись, поділитися чимось приємним. А в банках зовсім інша атмосфера, там відсутнє «родинне» ставлення до кожної людини, яка звернулася до фінансової установи.

І хоча ми розширили ознаку членства в кредитній спілці — тепер членами спілки можуть бути громадяни, які постійно проживають в Дніпропетровській області, — основну частину спілчан складають члени профспілкових організацій.

— **Розкажіть, будь ласка, про колектив вашої спілки.**

— У нашій кредитній спілці чотири працівники, які люблять свою справу, свою установу, вони вдало поєднують у собі якості і бухгалтера, і касира, і менеджера з надання кредитів з якостями юриста, психолога для забезпечення повно-

Зустріч з профспілковим активом м. Кривий Ріг, 1992 р., II місія в Україну

цінної та відкритої роботи з людьми. В колективі завжди панує позитивна атмосфера, кожного, хто звертається до нашої кредитної спілки, завжди зустрічаємо з посмішкою.

З 1994 року кредитна спілка «Захист» є членом НАКСУ, яка нам постійно допомагає в розбудові спілки та вирішенні багатьох питань.

— **Сьогодні КС «Захист» можна сміливо назвати однією з найстабільніших кредитних спілок України. Чи є у вас власний секрет успіху?**

— Головним фактором в роботі кредитної спілки, на мою думку, є стабільність, довіра членів спілки та прозорість в роботі. Серед членів кредитної спілки і сьогодні є ті, хто був присутній на її перших установчих зборах, що красномовно свідчить про довіру до нас та нашої справи. Саме в цьому, вважаю, і полягає наш власний секрет успіху.

— **Що б Ви хотіли негайно змінити у системі КС і для гармонізації роботи спілок?**

— Сьогодні наша кредитна спілка продов-

жує працювати стабільно, надає кредити та виконує свої зобов'язання перед вкладниками. Але ми вважаємо, що для гармонізації роботи спілок, забезпечення стабільності та покращення фінансового стану необхідне врегульоване законодавство. Від цього залежить, як розвиватиметься кредитна спілка в майбутньому, чи будуть впроваджуватись нові продукти чи нові види послуг. Однак, незважаючи на всі труднощі, як кредитна установа, ми будемо і надалі докладати максимум зусиль для забезпечення фінансового захисту наших членів, безперебійної роботи спілки та її гарної репутації.

— **Успішна робота установи напряму залежить від особистих якостей її керівника та професійності колективу. Певні, Ваша мудрість, заповзятливість, неухильне дотримання кооперативних принципів, повага до людей ще багато років будуть гарантією стабільної діяльності вашої кредитної спілки. З 20-річчям!**

"ГОЛОВНЕ - ЩОБ НАМ ВІРИЛИ, ЯК СОБІ"

15 років тому на базі професійної організації атестованих працівників ГУ МВС України в м. Києві, що її на той час очолював Петро Григорович Васюк, було створено нову фінансову установу – кредитну спілку профспілок МВС України, – головним завданням якої було надання фінансової допомоги правоохоронцям. За півтора десятиліття спілка завоювала авторитет тисяч клієнтів, успішно пережила дві економічні кризи, що вдалося далеко не кожному банку чи іншій кредитній установі, і сьогодні стабільно працює, гарантуючи своїм членам вчасну підтримку та допомогу. До вашої уваги інтерв'ю з Головою правління КС профспілок МВС України Петром ВАСЮКОМ.

– Вашу КС було започатковано ще далекого 1998 року. Розкажіть, будь ласка, про історію створення та перші роки діяльності кредитної спілки.

– Якщо бути точними, то установчі збори відбулися у вересні 1997 року, а вже 10 лютого 1998 року кредитна спілка була зареєстрована як юридична особа відповідно до чинного на той час законодавства (як громадська організація).

Щоб зрозуміти, чому саме в ті роки в середо-

вищі міліцейської спільноти виникла ідея створення кредитної спілки, необхідно заглянути трохи глибше в історію. Згадаймо бурхливі демократичні процеси початку 90-х років, які не обминули і колективи органів внутрішніх справ.

На хвилі пробудженої незалежністю масової активності людей у березні 1992 року в Україні була створена перша на теренах колишнього СРСР професійна спілка атестованих працівників органів внутрішніх справ. Її структурна ланка – Київська міська організація – була юридично оформлена в червні 1992 року, а з жовтня 1994 року спілчани довірили мені бути її очільником.

Від новоствореної організації дуже багато очікували, адже то були «голодні» роки і безправ'я працівників міліції проявлялося навіть більше, ніж інших категорій населення, тому що міліціонер працював по 12 годин на добу за копійки і не мав права на підробіток поза службою. Швидко сформувався профспілковий актив, до речі, багато хто з нього з часом були обрані в органи управління кредитної спілки. Працювали по принципу: є проблема – треба знайти її вирішення.

В умовах безгрошів'я нагальною проблемою пересічного міліціонера було одягнутися, взутися, придбати продукти харчування за помірними цінами. Профспілка взяла на себе роль обслуговуючого підприємства. В ті роки

внутрішній двір Головного управління міліції в окремі дні нагадував майданчик оптової бази. За сприяння податкової служби налагодили реалізацію «конфіскату», уклали низку договорів з підприємствами, організаціями про співпрацю, що дало можливість членам профспілки обслуговуватися за пільговими цінами.

Звичайно, профспілка надавала і матеріальну допомогу у невідкладних випадках, однак кошти профспілкового бюджету були обмеженими. Життя налагоджувалося, і все більше спілчан потребували іншої послуги – взяти гроші у борг. Прикро, але ми не володіли тоді інформацією стосовно відродження кредитного руху в Україні і йшли паралельним шляхом. Затвердили положення про позики членам профспілки і, починаючи з 1995 року, «процес» пішов. Звичайно, це були невеликі за розміром безпроцентні позики на строк не більше 12 місяців, і попит на них завжди перевищував пропозицію.

Одного разу випадково мені до рук потрапили розрізнені методичні матеріали (як пізніше з'ясувалося, Канадської програми розвитку) щодо створення кредитної спілки, і відтоді всі сили були кинуті на створення міліцейської кредитівки.

Як я уже зазначав, засновниками і членами органів управління новоствореної організації були і є нині профспілкові активи. Саме тому і найменування нашої кредитної спілки, і поле членства визначені достатньо жорстко: неодмінною ознакою повинно бути членство в профспілці атестованих працівників міліції.

Ентузіазм був надзвичайно високий. Не маючи відповідних фахівців, програмного забезпечення та навіть самого комп'ютера, активісти профспілки (вони ж на громадських засадах – члени органів управління кредитної спілки) після служби допізна засиджувалися за розрахунками процентів на внески. І хай ті проценти були символічними – головне, що ідея реалізована, головне що це своє!

Кредитна спілка профспілок МВС України стала першою в Україні міліцейською кредитівкою. Після цього в різних регіонах наші колеги робили спроби створювати кредитні спілки, однак лише у м. Рівному вислало наполегливості і терпіння довести

справу до успішної реалізації.

Першим серйозним випробуванням на міцність, а головне – на реальну довіру спілчан до своєї спілки став обвал гривні в серпні 1998 року. Так от, жоден вкладник не звернувся з заявою про повернення його внеску на депозитний рахунок. Це була справжня перемога і аванс довіри на наступний період, тому криза 2008-2009 років для нашої спілки не видавалася вже чимось страшним.

Повноцінне становлення кредитної спілки як фінансової установи, на мою думку, відбулося після вступу до НАКСУ, призначення голови правління та головного бухгалтера на штатні посади (до цього працювали на громадських засадах) та перехід на ліцензоване програмне забезпечення.

– Чи є риса, яка відрізняє вашу спілку від інших? Чим ця особливість допомагала розвиткові спілки?

– Звичайно, є, але ця риса притаманна і десяткам інших спілок. Це – соціальна спрямованість діяльності кредитної спілки, де спілчани є стійкою спільнотою, колективом з давно сформованими моральними і духовними цінностями. Спробую деталізувати. Профспілка для розширення сфер соціального захисту працівників створила кредитну спілку, проте життя поставило новий виклик – занепад системи охорони здоров'я, тому в 2008 році була створена ще одна організація для соціального захисту – лікарняна каса як прообраз страхової медицини. Тобто кредитна спілка є лише одним з трьох сегментів загальної системи соціального захисту працівників столичної міліції. Ця особливість допомагала нам успішно розвиватися протягом усіх 15 років нашої діяльності.

Уявіть собі: працівник звертається до голови профорганізації з проблемою, вирішення якої потребує коштів. Профлідер відповідного колективу (а їх у нас 55 в усіх органах і підрозділах) зважає всі обставини і конкретизує подальший напрямок вирішення проблеми: чи це буде разова матеріальна допомога від профспілки, чи безкоштовні послуги лікарняної каси, чи все таки необхідний кредит.

Іноді, а буває це доволі таки часто, у разі серйозних операційних втручань працівник

отримує допомогу з усіх названих джерел. Звичайно, кредит, як оплатний вид допомоги, максимально мінімізується.

— Яку роботу Ви ведете для залучення нових членів?

— Поле членства нашої кредитівки – члени профспілки атестованих працівників органів внутрішніх справ України. Це і діючі працівники, і ветерани міліції. Звичайно, більшість членів кредитної спілки складають діючі працівники і вони ж в основному звертаються по кредити. Ветерани в основному поповнюють депозитний портфель. Як високу довіру до нашої фінансової установи ми розцінюємо членство в кредитній спілці колишніх та нинішніх високопосадовців МВС України, серед яких і один із заступників міністра МВС.

Якоїсь спеціальної агітації ми не ведемо. Усі міліцейські підрозділи столиці та апарату МВС України через профспілковий актив інформовані про умови набуття членства в КС, умови кредитування та прийому внесків на депозитні рахунки. Тому у разі вступу до КС потенційні позичальники чи вкладники уже добре поінформовані, і переконувати їх в чомусь не потрібно.

Пригадую, як приблизно років п'ять тому ми оголосили, що кожен бажаючий може отримати 5000 грн. особисто від голови правління, якщо знайде більш привабливіші умови кредитування в інших фінансових установах. Поки що ніхто не звертався по виплату.

— Якою протягом років була динаміка членства? Як вона змінювалася за останні два роки?

— Цікаві закономірності спостерігаються у нас протягом всіх років діяльності кредитної спілки.

По-перше, дуже незначна кількість спілчан – практично одиниці – припиняють членство після виплати кредиту, який вони отримували у спілці. Буває так, що за наступним кредитом позичальник звертається відразу ж після виплати попереднього, а буває і через декілька років. Але назавжди припиняють членство у спілці в основному через об'єктивні причини – переїзд в іншу місцевість, звільнення зі служби тощо. За 15 років персональний склад кредитної спілки обновився на 78 %, тобто лише на 5 % щорічно.

По-друге, динаміка членства в КС корелюється з динамікою профспілкового членства: членом КС стає кожен четвертий член профспілки. Це важко пояснити, але ця закономірність є.

В останні два роки чисельність і профспілки, і кредитної спілки стабілізувалася, станом на 01 січня 2013 року членами КС є 1576 осіб.

— Як змінювався кредитний портфель?

— І активи, і кредитний портфель протягом останніх років постійно зростали. Так, в 2010 році – приблизно на 30 %, в 2011 році – на 33 %, в 2012 році – на 12 %. Відбуваються і збільшення середнього розміру внеску на депозитні рахунки та середній розмір одного кредиту.

Якщо перші роки переважна більшість кредитів були споживчими, в основному на придбання побутової техніки, то нині спілчани беруть кредити на реалізацію довгострокових проектів. Так, якщо в 2010 році з 374 наданих кредитів лише 75 спрямовувалися на будівництво, ремонт та реконструкцію житла, дачних будинків тощо, тобто кожний п'ятий, то в 2011 році уже кожен третій, а в 2012 році – кожен другий.

Картина аналізу кредитного портфеля була б неповною, якщо не згадати таке ганебне явище як простроченість. І хоча проблемні кредити складають у нас лише 2,1 % до кредитів, а до власних коштів – 43 %, простроченість є чи не головною темою багатьох засідань спостережної ради, правління та кредитного комітету.

— Розкажіть про заходи, які вживалися останнім часом для стабілізації фінансового стану (якщо виникала така необхідність).

— Питаннями стабілізації та зміцнення фінансового стану кредитної спілки органи управління опікувалися завжди, незалежно від фінансової погоди за вікном. І в благополучні роки, і в кризові ми планомірно формували резерви. Резервний капітал уже декілька років у нас не буває нижчим за 16 %, РЗПВНП також значно випереджає нормативний показник (майже в 2 рази), тому за необхідності сподіваємося витримати форс-мажорні негаразди.

— Які послуги сьогодні пропонує своїм

членам ваша КС, які відсоткові ставки діють?

— Тут ми не є оригіналами: лише залучаємо внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки та надаємо кредити.

Свято віримо у класичні постулати – гроші люблять тишу і стабільність умов їх обертуту. Тому протягом багатьох років не змінюємо процентні ставки по внесках на депозитні рахунки, незважаючи на постійні коливання кон'юнктури на ринку фінансових послуг.

На сьогодні діє 6 депозитних програм, умови залучення внесків за якими задовольняють різноманітні потреби вкладників. Хтось хоче тримати «короткі» гроші і розміщує їх на рахунок «До запитання», когось більше влаштовує визначений строк залучення під більший відсоток з виплатою процентів щомісячно чи щоквартально, а комусь більше імпонує накопичення коштів на депозитному рахунок з правом довнесення.

Річні процентні ставки коливаються від 12 % (внесок «До запитання») до 27 % (внесок «Родинний» на строк 60 місяців з виплатою процентів щоквартально).

Незважаючи на залучення внесків на 48 і 60 місяців, кредити надаємо на строк до 36 місяців. З метою мотивації позичальників до скорочення строків кредитування річна процентна ставка дещо відрізняється: на строк до 12 місяців – 32 % річних, на строк від 12 до 24 місяців – 32,5 % річних, від 24 до 36 місяців – 33 % річних. При цьому графік розрахунків за отриманий кредит передбачає сплату ануїтетом, що дуже зручно при безготівковому розрахунку через бухгалтерію за місцем служби позичальника.

— Що Ви вважаєте доцільним змінити сьогодні у системі КС для її розвитку?

— На сьогодні, на мою думку, в Україні діють три різновиди кредитних спілок: класичні кредитні спілки, засновані на кооперативних принципах як соціальний проект, псевдокредитні спілки як бізнес-проекти і відверто шахрайські контори під вивіскою кредитних спілок.

На жаль, вся державна машина працює на те, аби вишукувати формальні порушення якраз у діяльності кредитівок першої групи,

періодично – у другої. Третя група ж цікавить правоохоронні органи лише у разі надходження заяв від потерпілих, а державний регулятор «вирішує» проблему радикально – просто виключає їх з реєстру.

Звичайно, потребує радикальних змін саме законодавство про кредитні спілки. Абсолютно ненормальним і принизливим для кредитної спілки є екзаменування кожні три роки голови правління і головного бухгалтера та багаторазове ліцензування. Притягнутим «за вуха» є і запровадження внутрішнього аудиту на фоні уже наявних спостережної ради і ревізійної комісії, і ще багато чого, в т.ч. вимоги до процедури скликання загальних зборів.

Як колишній працівник служби боротьби з економічною злочинністю стверджую, що жодні нашарування органів управління, прискіплива звітність, ліцензії та інші атрибути показного порядку не врятують кредитну спілку чи іншу фінансову установу від краху, якщо дві ключові фігури – голова правління і головний бухгалтер – вирішать «кинути» свою установу. І навпаки – якщо це порядні професіонали, то вони збережуть і примножать копійку спілчан і без наглядачів.

— Якою бачите роботу Вашої кредитівки наступні 5 років? На чому робитимете акценти в діяльності?

— Все буде залежати від умов, в яких доведеться працювати. Це і правове поле діяльності, і стан фінансового ринку, і потреби членів самої КС. Нині оплата праці українського міліціонера найнижча на теренах колишнього Союзу. Пофантазуємо: а раптом завтра в ході реформи правоохоронних органів грошове забезпечення підвищать в рази, і тоді відпаде потреба в кредитах? Тому далеко вперед не заглядаємо, відшліфовуємо набутий досвід, опікуємося кожним членом спілки, аби зберегти найдорожче – їх довіру, а решта – справа наживна.

— Кілька порад колегам, виходячи з власного досвіду.

— Твердо оцінювати ситуацію і власні сили, не займатися показухою, знати особисто кожного спілчанина і бути впевненим, що він вірить Вам як собі.

КРЕДИТНІ СПІЛКИ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Минуло 20 років від початку відродження кредитних спілок в Україні після їх примусової ліквідації радянською владою. Квазісоціалістичний режим боявся мати в країні економічно і політично незалежних від нього вільних громадян, об'єднаних у саморегульовані організації. Досвід довоєнної Польщі переконливо довів і показав, що українська нація в умовах колоніального режиму польської держави успішно, під егідою «Просвіти», створила і розвинула виробничі, обслуговуючі та кредитні кооперативи, які, по суті, стали економічною і політичною базою України, державою в державі. Тоталітарний режим Радянського Союзу на словах сповідував інтернаціоналізм, а фактично проводив політику насильницької русифікації, як Польща – колонізації, що і є справжньою метою будь-якого колонізатора. Така держава-агресор завойовує вільні народи, щоб їх денационалізувати і зробити своїми сателітами.

Сьогодні маємо незалежну Україну. Перші, створені за підтримки канадської програми, кредитні спілки святкують своє двадцятиріччя. Кожного року, 4 липня світова кооперація відзначає своє професійне свято – Міжнародний день кооперації, а чотирисотенний загін кредитних спілок України разом із 200 мільйонами людей світового співтовариства, об'єднаних у майже 53 тисячі кредитних спілок, кожен третій четвер жовтня святкує ще й Міжнародний день кредитних спілок. Дійсно, досягнення кредитних спілок вражаючі: їх сумарні активи складають 1460551666291 доларів США. Невипадково 2012 рік оголошений Міжнародним роком кооперативів. А тому хочеться, щоб він приніс нам повну стабільність ринку, послужив поштовхом до більш активного розвитку всієї кооперації в Україні, перш за все, кооперації фінансової як найважливішого чинника всіх кооперативних починань.

Що ж таке кредитна спілка? Громадяни називають її народним банком. Це неприбуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволен-

ня потреб її членів у власному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки. Отже, завдання кредитної спілки полягає у задоволенні потреб її членів у власному кредитуванні, а її діяльність ґрунтується на добровільності вступу та свободі виходу з кредитної спілки, рівноправності членів кредитної спілки, самоврядуванні, гласності. Звідси: органами управління і контролю за її діяльністю є загальні збори членів кредитної спілки, спостережна рада, ревізійна комісія, правління та кредитний комітет. А це означає, що кожен член кредитної спілки є її співвласником і має рівне право на участь в управлінні і контролі діяльності кредитної спілки.

Це і є суттєвою відмінністю кредитної спілки від банку, де громадянин є тільки клієнтом, а не власником. У кредитній спілці її члени самі визначають величину кредитної процентної ставки, їм же належить і безроздільне право розпоряджатися доходами кредитної спілки. Власне тому кредитні спілки надають кредити (позички) своїм членам набагато дешевше від багатьох акціонерних і навіть державних банків, а на паї чи депозити членів спілки нараховують вищі відсотки, ніж роблять це банки. В кредитних спілках відсутні комісійні нарахування на кредити тощо. Для певної категорії членів кредитної спілки, а також зайнятим у сільському господарстві, надаються суттєві знижки для отримання кредитів.

Світова стабільна динаміка зростання кредитної кооперації є прямим доказом її продуктивності і надійним захистом від світових економічних рецесій і криз. Надійність кредитної кооперації перевірена часом і є результатом корпоративного управління кредитною спілкою її власними членами органів управління.

**Анатолій НЕДІЛЕНКО, Голова
правління Калуської КС «Самопоміч»**

У СВИСТУНІВСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ ПОЕЗІЇ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Щороку 22 травня, у день перепоховання Т.Г.Шевченка, село Свистунівка Сватівського району Луганської області стає центром свята поезії — тут проходить Свистунівський фестиваль поезії Т.Г. Шевченка.

Його благородна місія полягає у вшануванні творчої спадщини пророка українського народу Тараса Шевченка, виявленні творчо обдарованої учнівської молоді, розвитку її творчого потенціалу та вихованні у молодого покоління українців поваги до державної мови і традицій свого народу.

Завдання Свистунівського фестивалю ім. Т.Шевченка – підняти творчий доробок Великого Кобзаря як феномен світової культури на гідний рівень, пропагувати його творчість.

Партнерами фестивалю виступають: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка (Голова народний депутат України Павло Мовчан, м. Київ), Українська Світова кооперативна Рада (Президент Ігор Ляшок, м. Нью-Йорк), Благодійний фонд Богдана Гаврилишина (Голова Богдан Гав-

рилишин, м. Київ), Крайова Громадська Патріотична організація «Східне Козацтво України» (отаман генерал-полковник Сергій Борисенко, український меценат, м. Алмазне Луганської області), Національна Асоціація кредитних спілок України (Президент Петро Козинець, м. Київ), Сватівська райдержадміністрація (Голова Володимир Мормуль, м. Сватове, Луганської області), кредитна спілка «Українська народна каса «Сватова-Лучка» (голова Спостережної Ради Євген Дзюба, м. Сватове Луганської області), Свято-Покровська Парафія УАПЦ (отець Дмитрій Романків, м. Сватове Луганської області), Сватівський Слобідський полк українського козацтва (полковник Анатолій Кузовенін, м. Сватове Луганської області), Громадська організація «Наш Дім Сватівщина» (Наталія Кузовеніна, м. Сватове Луганської області).

Учасників фестивалю — учнів загальноосвітніх шкіл та ліцеїв — чекають змагання у трьох номінаціях:

- 1.Виразне читання творів Кобзаря (соціально-політичні мотиви; мова – українська).
- 2.Виразне читання творів Кобзаря (лі-

ричні мотиви; мова – українська).

3. Виразне читання поезії про Т. Шевченка, Україну, рідний край (мова – українська).

Конкурсанти допускаються до участі у фестивалі в українських національних костюмах.

До організаційного комітету фестивалю увійшли: голова оргкомітету Євген Дзюба (голова РО ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, м. Сватове), заступник голови Сергій Дзюба (член Правління РО ВУТ «Просвіта», м. Сватове), члени оргкомітету: Юлія Осьмак (член правління РО ВУТ «Просвіта», м. Сватове), Наталія Кузовеніна (член Правління РО ВУТ «Просвіта»), Ірина Мазурко (начальник відділу освіти Сватівської РДА), Юрій Позняков (сільський голова).

Голова журі фестивалю – Павло Мовчан, письменник, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка, народний депутат України багатьох скликань, голова ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка (м. Київ); заступники голови журі: Володимир Семистяга, голова ЛОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, м. Луганськ, та Євген Дзюба, голова Сватівського РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, м. Сватове.

Всі учасники фестивалю будуть відзначені грамотами, нагороджені книжками від ВУТ «Просвіта», брошурами зі своїми світлинами та віршами учасників. Переможці отримають грошові нагороди від 300 до 500 гривень, «Кобзарі» від ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, передплату на газети «Слово Просвіти» та «Козацька Варта». Гран-Прі фестивалю від Голови Сватівської РДА – поїздка до Національного музею Тараса Шевченка (м. Київ).

У рамках V Свистунівського фестивалю поезії Т. Г. Шевченка КС «Сватова – Лучка» оголошує для дітей, онуків, правнуків (шкільного віку) членів кредитної спілки конкурс української вишивки (переможці отримають грошові нагороди). Крім того, до Міжнародного дня Кооперації – 4 липня – оголошується конкурс рефератів «Банки чи

кредитні спілки». Головна премія конкурсу – поїздка до головного офісу Національної асоціації кредитних спілок України (м. Київ).

Заяви на участь приймаються в термін до 1 травня 2013 року:

– за адресою: 92600, м. Сватове Луганської обл., пл. Радянська 1, Районне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка;

– або 92600, м. Сватове Луганської обл., пл. Радянська 25, відділ освіти Сватівської РДА, тел. (06471) 3-18-81, e-mail: osvitu_svt@ukr.net;

– за ел. адресою Evgen_Dzuba@ukr.net, факс (06471) 3-10-00;

– на моб тел. (099)441-11-63, Сергій Дзюба, vny4ok2010@ukr.net.

У заяві необхідно вказати прізвище та ім'я учасника, коротку біографію (до 50 слів), назву поезії Тараса Шевченка для першої, другої номінації; автора вірша, назву та текст поезії для третьої номінації.

Медіапартнери фестивалю: Газета „Слово Просвіти” (м. Київ), журнал „Бюлетень кредитних спілок України” (м. Київ), Сватівська телерадіокомпанія (м. Сватове Луганської обл.), газета „Козацька Варта” (м. Алмазне Луганської обл.), газета „Сватівські відомості” (Андрій Крюков м. Сватове Луганська обл.), газета „Юність Слобожанщини” (м. Сватове Луганської обл.).

КРЕДИТНІ СПІЛКИ: ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

Приводом для цієї публікації стало те, що деякі кредитні спілки отримали листи від місцевих податкових служб з вимогою дати пояснення розбіжності у визначенні доходів та витрат у податковому та фінансовому звітах. В цьому номері ми представляємо вашій увазі статтю «Кредитні спілки: податковий облік» Олексія Задорожного, Заступника директора Департаменту – начальника Управління адміністрування податку на прибуток та податкових платежів Департаменту оподаткування юридичних осіб ДПС України, опубліковану у журналі «Вісник податкової служби України».

Особливості оподаткування неприбуткових установ та організацій, у тому числі кредитних спілок, зареєстрованих згідно з вимогами законодавства і внесених органами ДПС з метою пільгового оподаткування до Реєстру неприбуткових установ та організацій (далі – Реєстр), передбачено ст. 157 Податкового кодексу. Положення про Реєстр затверджено наказом № 37.

Реєстр неприбуткових установ та організацій

Податковим кодексом надано право неприбутковим установам та організаціям (крім бюджетних) самостійно приймати рішення щодо оподаткування, тобто вирішувати, оподатковуватись їм на загальних підставах чи бути включеними до Реєстру та, відповідно, отримувати податкові пільги. Умовою перебування неприбуткових організацій, у тому числі кредитних спілок, у Реєстрі є дотримання вимог, передбачених ст. 157 Податкового кодексу.

Так, для внесення до Реєстру кредитна

спілка повинна подати до органу ДПС за своїм місцезнаходженням реєстраційну заяву за формою № 1-РН згідно з додатком 1 до Положення № 37 та копії установчих документів.

Право кредитної спілки на користування пільгами щодо оподаткування податком на прибуток виникає після внесення такої організації до Реєстру на підставі п. 157.12 ст. 157 Податкового кодексу. При реєстрації неприбуткових організацій у податкових органах їм привласнюється ознака неприбутковості, від якої залежить порядок оподаткування цих організацій. Кредитні спілки мають ознаку 0010.

Відповідно до пп. «в» п. 157.1 ст. 157 Податкового кодексу кредитні спілки, створені в порядку, визначеному відповідним законом, належать до неприбуткових установ та організацій. Пунктом 157.4 ст. 157 Податкового кодексу встановлено, що від оподаткування звільняються доходи кредитних спілок, отримані у вигляді:

- коштів, які надходять до кредитних спілок у вигляді внесків на потреби, передбачені законом;
- доходів від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивних доходів) кредитних спілок;
- дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджету, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

Додамо, що доходи кредитних спілок розподіляються виключно між їх учасниками в порядку, встановленому відповідним зако-

ном (п. 157.10 ст. 157 Податкового кодексу).

Дуже важливу для кредитних спілок норму містить п. 157.14 ст. 157 Податкового кодексу, згідно з яким центральний орган ДПС вирішує питання про виключення організацій із Реєстру та оподаткування їх доходів у разі порушення ними положень цього Кодексу та інших законодавчих актів про неприбуткові організації.

До таких порушень належить використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема на провадження господарської діяльності. Кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підлягають оподаткуванню за загальною ставкою податку на прибуток.

Тому кредитним спілкам вкрай необхідно враховувати особливості здійснення господарської діяльності, встановлені ст. 21 Закону про кредитні спілки, оскільки провадження кредитною спілкою іншої діяльності, крім передбаченої цим Законом, не допускається.

Оподаткування внесків кредитної спілки

Обговорюючи питання щодо визначення коштів, які надходять до кредитних спілок у вигляді внесків на потреби, передбачені законом, не завадить згадати про кошторис кредитної спілки. Відповідно до ст. 15 Закону про кредитні спілки він затверджується спостережною радою, яка представляє інтереси членів кредитної спілки в період між загальними зборами. Кошторис дає можливість планувати доходи та витрати як на утримання кредитної спілки, так і на виконання статутних завдань виходячи з очікуваних доходів.

Зазначаючи в кошторисі суму запланованих доходів, необхідно виходити з того, що такі доходи мають передбачатися статутом кредитної спілки і відповідати вимогам Закону про кредитні спілки. Основною стат-

тею доходів кошторису є внески.

Статтею 19 Закону про кредитні спілки передбачено, що майно кредитної спілки формується, зокрема, за рахунок: вступних внесків; обов'язкових пайових внесків; інших внесків членів кредитної спілки (крім внесків (вкладів) на депозитні рахунки); благодійних внесків.

Статтею 10 цього Закону встановлено, що членство у кредитній спілці настає з дня сплати особою вступного та обов'язкового пайового внесків у порядку, передбаченому статутом спілки.

За рахунок обов'язкових та додаткових пайових членських внесків членів кредитної спілки формується її пайовий капітал (п. 2 ст. 20 зазначеного Закону).

У свою чергу за рахунок цільових внесків членів спілки, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб і безоплатно отриманого майна й необоротних засобів формується додатковий капітал кредитної спілки (п. 4 ст. 20 Закону про кредитні спілки).

Крім того, у п. 1.2 Положення № 7 надано більш широкий порівняно із зазначеним Законом перелік визначень понять внесків кредитної спілки. Цей перелік містить такі поняття:

— вступний внесок — обов'язковий незворотний внесок, що вноситься особою одноразово при її вступі до кредитної спілки та є однією з умов набуття членства в кредитній спілці;

— обов'язковий пайовий внесок — обов'язковий зворотний внесок, що вноситься особою при її вступі до кредитної спілки;

— додатковий пайовий внесок — необов'язковий або обов'язковий зворотний внесок члена кредитної спілки, режим залучення якого визначається положенням про фінансове управління кредитною спілкою або іншим внутрішнім положенням;

— внесок (вклад) на депозитний рахунок

— кошти в готівковій або у безготівковій формі, внесені до кредитної спілки її членами на договірних умовах, на визначений строк або на вимогу та під процент на умовах видачі на першу вимогу або повернення зі спливом установленого договором строку;

— цільовий внесок у додатковий капітал – необов'язковий або обов'язковий зворотний внесок цільового призначення члена кредитної спілки, який формує додатковий капітал кредитної спілки;

— благодійний внесок у додатковий капітал – необов'язковий незворотний внесок фізичних та юридичних осіб, який спрямовується на формування додаткового капіталу кредитної спілки;

— внесок до благодійного фонду – необов'язковий незворотний внесок цільового призначення, що вноситься членами кредитної спілки й іншими особами на формування благодійного фонду та спрямовується безпосередньо на фінансування кредитною спілкою благодійної діяльності.

Враховуючи викладене, вступні, обов'язкові, додаткові та цільові внески членів кредитної спілки звільняються від оподаткування на підставі п. 157.4 ст. 157 Податкового кодексу. Щодо благодійних внесків від інших фізичних та юридичних осіб, то положеннями ст. 157 Податкового кодексу не передбачено звільнення таких видів доходів від оподаткування.

Зазначимо, що у разі припинення членства фізичної особи у кредитній спілці вступний внесок їй не повертається.

Повернення обов'язкового пайового та інших внесків, крім вступного внеску, провадиться в порядку, передбаченому статутом кредитної спілки. Сума коштів, що надходять у вигляді внесків на потреби, передбачені законом, зазначається кредитною спілкою у рядку 3.2.1 Податкового звіту.

Процентні доходи від операцій з активами

З приводу застосування норми про звільнення від оподаткування доходів, отрима-

них від здійснення операцій з активами, зазначимо таке.

Пунктом 157.4 ст. 157 Податкового кодексу конкретно не обумовлено перелік операцій, доходи від яких не оподатковуються. Тому для виконання вимог законодавства пропонуємо застосовувати цю норму, враховуючи нормативні акти Нацкомфінпослуг як головного органу, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг.

Згідно з Порядком № 177 активи кредитної спілки складаються з продуктивних і непродуктивних активів. Пунктом 1.3 цього Порядку визначено, що:

— продуктивні активи – активи кредитної спілки, використання яких дає кредитній спілці економічні вигоди у вигляді доходу;

— непродуктивні активи – активи, які забезпечують діяльність кредитної спілки, проте не дають доходу.

З метою складання податкового розрахунку необхідно визначити, які саме активи є продуктивними.

У пп. 3.2.1 п. 3.2 Порядку № 177 та додатку 3 до нього наведено перелік продуктивних активів, а саме: кредити, надані членам кредитної спілки; заборгованість за простроченими та неповернутими кредитами, наданими членам кредитної спілки; кредити, надані кредитним спілкам; заборгованість за простроченими, неповернутими та безнадійними кредитами, наданими кредитним спілкам; фінансові інвестиції; інші продуктивні активи.

Водночас у пп. 3.3.1 п. 3.3 Порядку № 177 та додатку 4 до нього зазначено види доходів кредитної спілки, тобто доходів від продуктивних активів, а саме: отримані проценти за кредитами, наданими членам кредитної спілки; отримані проценти за кредитами, наданими кредитним спілкам; доходи від коштів, розміщених на депозитних рахунках у банках; плата (проценти) на внески (вклади) на депозитні рахунки в об'єднаній кре-

дитній спілці; доходи від участі в капіталі кооперативного банку; плата (проценти) на внески в капітал об'єднаної кредитної спілки; доходи від державних цінних паперів; інші процентні доходи.

Суми перелічених доходів щокварталу зазначаються кредитною спілкою у додатку 4 «Звітні дані про доходи та витрати кредитної спілки» до Порядку № 177. Звітні дані складаються наростаючим підсумком з початку звітного періоду і подаються до Нацкомфінпослуг. Звітним періодом є календарний рік.

Отже, на підставі цих даних кредитна спілка може заповнювати рядок 3.2.2 Податкового звіту. У рядку 3.2.3 цього Звіту відображаються пасивні доходи, отримані з джерел, визначених Законом про кредитні спілки.

Під терміном «пасивні доходи» розуміють доходи, отримані у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті (пп. 14.1.268 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу).

Щодо дати визнання неоподатковуваних доходів і витрат, то порівняно з іншими платниками податку на прибуток, які застосовують загальні правила визнання доходів (ст. 137 Податкового кодексу) і витрат (ст. 138 Кодексу), для неприбуткових установ та організацій, у тому числі кредитних спілок, встановлено особливий порядок податкового обліку, а саме: доходами є фактично отримані доходи за датою зарахування коштів на розрахунковий рахунок, а витратами є фактично понесені витрати (фактично використані кошти, що надходять до неприбуткової установи (організації)).

Таким чином, у рядку 9 Податкового звіту зазначаються фактично використані кошти (профінансовані видатки).

Також важливо врахувати, що у рядку 3.2.4 Податкового звіту відображаються лише ті суми технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, що надаються відповідно до умов міжнародних договорів,

згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

І нарешті, в останньому рядку 3.2.5 Податкового звіту зазначається сума доходу, отриманого як третейський збір на підставі п. 157.16 ст. 157 Податкового кодексу.

Доходи з інших джерел

Згідно з п. 157.11 ст. 157 Податкового кодексу у разі якщо неприбуткова організація отримує дохід із джерел інших, ніж визначені пунктами 157.2 – 157.9 цієї статті, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих із таких інших джерел, зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

Сума таких доходів і витрат за підсумками діяльності кредитної спілки відображається в рядках 10 і 11 частини II Податкового звіту. При цьому сума витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, відображається у Звіті за той самий звітний податковий період, що і зазначені доходи. Сума нарахованого податку до сплати відображається в рядку 15 цього Звіту та сплачується за той звітний податковий період, в якому було одержано цей прибуток.

Зауважимо, що Податковий звіт подається до податкового органу навіть тоді, коли кредитна спілка протягом звітного податкового періоду не здійснювала жодної діяльності й доходів не отримувала. У цьому випадку в рядках звіту проставляються про черки.

При відображенні у Податковому звіті оподатковуваних доходів слід звернути увагу на такі актуальні моменти.

По-перше, згідно з терміном, наведеним у глосарії Податкового кодексу (пп. 14.1.206 п. 14.1 ст. 14), до процентів, зокрема, включаються платіж за користування майном

відповідно до договорів фінансового лізингу (оренди) та винагорода (дохід) орендодавця як частина орендного платежу за договором оренди житла з викупом, сплачена фізичною особою платнику податку, на користь якого відступлено право на отримання таких платежів. Платежі за іншими цивільно-правовими договорами незалежно від того, встановлені вони в абсолютних (фіксованих) цінах або у відсотках суми договору або іншої вартісної бази, не є процентами.

Таким чином, якщо кредитна спілка здійснює операції з оперативної оренди, то сума отриманої кредитною спілкою орендної плати не є пасивним доходом і від оподаткування податком на прибуток не звільняється. Тому ця сума відображається у рядку 10 Податкового звіту. У разі якщо кредитна спілка сама орендує майно для отримання доходів, які не звільняються від оподаткування, то сума орендного платежу включається до рядка 11 Звіту. Проте при цьому згідно з вимогами п. 157.11 ст. 157 Податкового кодексу витрати можуть відображатися лише в межах суми оподатковуваних доходів, з якими вони пов'язані. До того ж отримання таких оподатковуваних доходів має передбачатися статутом кредитної спілки і не суперечити її неприбутковому статусу.

По-друге, однією із специфічних податкових проблем є операція з отримання неприбутковою організацією поворотної фінансової допомоги. Це впливає з того, що одним з видів діяльності кредитних спілок, визначених ст. 21 Закону про кредитні спілки, є залучення на договірних умовах кредитів банків, кредитів об'єднаної кредитної спілки, коштів інших установ та організацій виключно для надання кредитів своїм членам. Найпоширенішою формою залучення кредитними спілками коштів інших установ є поворотна фінансова допомога. Обмежень щодо кола організацій, кошти яких має право залучати кредитна спілка, не встановлено.

Отже, оскільки проценти, умовно нараховані на суму поворотної фінансової допомо-

ги від звичайного платника податку на прибуток, яка залишилася неповернутою на кінець звітного періоду, прирівнюються до безповоротної фінансової допомоги відповідно до пп. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу, такі умовні проценти потрібно включати до доходів з інших джерел (рядок 10 Податкового звіту), позаяк їх джерелом є сума, що не належить до пільгової операції.

У разі отримання кредитною спілкою допомоги від осіб, які не є платниками податку (у тому числі нерезидентів чи осіб, які мають пільги з цього податку або право застосовувати ставки податку нижчі, ніж загальна), і неповернення її на кінець звітного періоду таку суму допомоги потрібно відобразити в доходах, а при поверненні – у витратах у частині II Податкового звіту.

Формування страхових резервів

З метою покриття передбачуваних збитків від неповернення кредитів ст. 20 Закону про кредитні спілки передбачено формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернутих позичок.

Податковим кодексом, а саме п. 159.2 ст. 159, встановлено особливості формування страхових резервів небанківськими фінансовими установами, а п. 159.3 цієї статті – порядок відшкодування зазначеними установами сум безнадійної заборгованості за рахунок страхового резерву.

Згідно з пп. 159.2.2 п. 159.2 ст. 159 Податкового кодексу розмір страхового резерву, який створюється за рахунок збільшення витрат небанківської фінансової установи, не може перевищувати розміру, що встановлюється відповідними законами про відповідну небанківську фінансову установу, але не більше 10 % суми боргових вимог, а саме: сукупних зобов'язань дебіторів такої небанківської фінансової установи на останній робочий день звітного податкового періоду. До суми зазначеної заборгованості не включаються зобов'язання дебіторів, які виникають під час здійснення операцій, що не включаються до основної діяльності небанківських фінансових установ.

На виконання пп. 159.2.1 п. 159.2 ст. 159 Податкового кодексу Нацкомфінпослуг розроблено Методику № 111, п. 1.4 якої визначено, що кредитні спілки при формуванні та списанні страхового резерву керуються вимогами іншого документа – Положення № 7.

Відповідно до пп. 5.1.1 п. 5.1 зазначеного Положення кредитна спілка з метою покриття втрат від неповернення кредитів формує за рахунок частини доходу резерв забезпечення покриття втрат від неповернутих позичок. Крім того, з метою покриття втрат за іншою дебіторською заборгованістю кредитна спілка формує резерв сумнівних боргів. Разом вони складають страховий резерв.

Списання сум заборгованості за кредитами здійснюється за рахунок резерву забезпечення покриття втрат від неповернутих позичок, а списання сум заборгованості за іншими активними операціями (крім кредитних операцій) – за рахунок резерву сумнівних боргів. Слід нагадати, що специфіка кредитної спілки, яка перебуває в Реєстрі неприбуткових установ та організацій, відрізняє її від інших фінансово-кредитних організацій. Її податковий облік засновано на спеціальних нормах Податкового кодексу – ст. 157.

І якщо операція не підлягає спеціальним правилам, передбаченим цією статтею, проте її регламентують інші положення розділу III Податкового кодексу, то, звичайно, виникає питання, чи може кредитна спілка скористатися загальними нормами цього Кодексу. Враховуючи викладене, при формуванні кредитною спілкою страхового резерву для відшкодування можливих втрат за всіма видами кредитних операцій, придбаними цінними паперами та іншими активними операціями поєднати в податковому обліку загальні і «неприбуткові» норми неможливо. Обліковувати цю операцію за правилами п. 157.11 ст. 157 також не можна, позаяк доходи і витрати, визначені цим пунктом – це окремі показники, який відрізняється від загальних податкових доходів та витрат і прямо свідчить, що без доходів немає і витрат.

Таким чином, керуючись викладеним, доцільно висновку, що оскільки кредитні

спілки, які мають статус неприбуткових установ і які включено до Реєстру, не мають права окремо формувати витрати відповідно до загальних норм ст. 138 Податкового кодексу, то зазначені норми ст. 159 цього Кодексу на такі неприбуткові організації не поширюються. Якщо ж кредитна спілка не перебуває в Реєстрі (тобто не має статусу неприбутковості), вона формує в обліку страховий резерв з урахуванням норм п. 159.2 ст. 159 Податкового кодексу та відшкодовує безнадійну заборгованість за рахунок страхового резерву на підставі п. 159.3 ст. 159 цього Кодексу.

Наприкінці зазначимо, що ідея створення кредитних спілок та надання їм статусу неприбуткової організації в цілях звільнення окремих видів доходів від оподаткування податком на прибуток мала на меті забезпечення населення дешевими фінансовими ресурсами, тобто пріоритетною була соціальна спрямованість. Наразі в діяльності кредитних спілок часто відсутній соціальний мотив, а із джерела дешевих позик вони перетворились на осередки рентабельного бізнесу.

Оскільки Законом про фінансові послуги кредитні спілки віднесено до фінансових установ, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а фінансова послуга згідно з цим Законом має на меті отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів, то виникає протиріччя між статусом кредитної спілки як неприбуткової організації та її фактичним головним завданням – отриманням прибутку і його розподілом.

**Олексій ЗАДОРЖНИЙ, Заступник
директора Департаменту – начальник
Управління адміністрування податку на
прибуток та податкових платежів
Департаменту оподаткування юридичних
осіб ДПС України**

*Джерело: «Вісник податкової служби
України», серпень 2012 р., № 29 (697), с.
15 (www.visnuk.com.ua)*

АНАЛІЗ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ У ПОДАТКОВІЙ, ФІНАНСОВІЙ, А ТАКОЖ СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ (ЗВІТНИХ ДАНИХ)

Кредитна спілка складає Податковий звіт про використання коштів неприбуткових установ та організацій відповідно до «Порядку складання Податкового звіту про використання коштів неприбуткових установ та організацій», затвердженого наказом Державної податкової адміністрації України від 31.01.2011 № 56, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2011 р. за № 192/18930.

У I частині Податкового звіту у рядках 1-7 відображаються всі доходи відповідної неприбуткової організації, що звільняються від оподаткування податком на прибуток. Для кредитних спілок до складу таких доходів включаються:

- суми коштів, що надходять у вигляді внесків на потреби, передбачені законом;
- доходи від операцій з активами;
- пасивні доходи;
- дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін;

- доходи, отримані як третейський збір;

При цьому, порівняно з іншими платниками податку на прибуток, які застосовують загальні правила визнання доходів (ст. 137 Податкового кодексу) і витрат (ст. 138 Кодексу), для неприбуткових установ та організацій, у тому числі кредитних спілок, установлено особливий порядок податкового

обліку, а саме: доходами є фактично отримані доходи за датою зарахування коштів на розрахунковий рахунок, а витратами є фактично понесені витрати (фактично використані кошти, що надходять до неприбуткової установи (організації)). Таке роз'яснення міститься як у Єдиній базі податкових знань (www.sts.gov.ua), так і у статті «Кредитні спілки: податковий облік» (с.29).

Сума коштів, що надходять у вигляді внесків на потреби, передбачені законом, зазначається кредитною спілкою у рядку 3.2.1 Податкового звіту, включаючи суму вступних внесків, членських внесків у резервний капітал, обов'язкових пайових, додаткових пайових, а також цільових внесків у додатковий капітал.

У рядку 3.2.3 Податкового звіту відображаються пасивні доходи, отримані з джерел, визначених Законом про кредитні спілки. Під терміном «пасивні доходи» розуміють доходи, отримані у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті (пп. 14.1.268 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу).

У рядку 3.2.4 Податкового звіту відображаються дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги. Зазвичай кредитні спілки проставляють у цьому рядку суму фактично отриманих субсидій від Державного фонду сприяння зайнятості населення за створення робочих місць.

У рядку 9 Податкового звіту зазначаються фактично використані кошти (профінансовані видатки).

При цьому, у рядку 9.1 проставляється сума витрат на утримання неприбуткової організації, крім бюджетних, у межах кошторису (за мінусом амортизаційних відрахувань та витрат на формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок (далі за текстом — РЗПВ)), а у рядку 9.2 – витрати, що здійснюються неприбутковими організаціями для виконання діяльності, визначеної для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації. Оскільки для кредитних спілок основна діяльність — це кредитування своїх членів за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки, то по рядку 9.2.9 у складі витрат для інших потреб, передбачених статутними документами, проставляється сума фактично **сплачених** протягом звітного року процентів на внески (вклади) на депозитні рахунки своїм членам, а також фактично сплачені кошти за користування іншими фінансовими ресурсами, спрямованими на надання кредитів членам кредитної спілки.

У II частині Податкового звіту наводиться розрахунок податку на прибуток від доходу, отриманого неприбутковою організацією з інших джерел, ніж визначені пунктами 157.2–157.9 статті 157 розділу III Кодексу (абзац другий пункту 157.11 статті 157 розділу III Кодексу), що провадиться у звітному періоді (рядки 10–15). Для кредитної спілки такими доходами можуть бути доходи від реалізації власного майна або застави, а також сума отриманої у судовому порядку компенсації раніше сплаченого судового збору. При цьому, Порядком заповнення Податкового звіту встановлено, що якщо неприбуткові організації отримують дохід з інших джерел, що підлягає оподаткуванню згідно з абзацом другим пункту 157.11 статті 157 розділу III Кодексу, то такі доходи відображаються у рядку 10, а **сума витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, — у рядку 11 Податкового звіту за той самий звітний податковий період, що і вказані доходи**. Сума нарахованого податку до сплати відображається неприбутковою організацією у рядку 15 та сплачується за той звітний

податковий період, в якому був одержаний цей прибуток.

Іншими словами, якщо кредитна спілка заплатила судовий збір, то у періоді його уплати другий розділ Податкового звіту не заповнюється, проте у періоді погашення судового збору позичальником кредитна спілка одночасно проставляє як суму отриманого доходу, так і суму витрат, пов'язаних з його отриманням.

Кредитна спілка щоквартально складає та подає спеціалізовану звітність до Нацкомфінпослуг відповідно до «Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг», затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 25 грудня 2003 року № 177, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 січня 2004 р. за № 69/8668 (із змінами і доповненнями). У спеціалізованій звітності (звітні дані) у першому розділі додатку 4 кредитна спілка проставляє суму фактично отриманих доходів. В цьому звіті фактично отримані доходи поділяються на процентні та непроцентні доходи. Процентні доходи, отримані у звітному періоді, в свою чергу поділяються за джерелами їх отримання:

— отримані проценти за кредитами, що надані членам кредитної спілки — по рядку 010;

— отримані проценти за кредитами, що надані кредитним спілкам, — по рядку 020;

— отримані проценти від розміщення коштів на депозитних рахунках у банках — по рядку 030;

— проценти, отримані від розміщення коштів на внески (вклади) на депозитні рахунки в об'єднаній кредитній спілці, — по рядку 040;

— доходи, отримані від участі кредитної спілки в капіталі кооперативного банку, — по рядку 050;

— сума доходів, отриманих від участі кредитної спілки в капіталі об'єднаної кредитної спілки, — по рядку 060;

— сума доходів, отриманих від розміщення коштів у державних цінних паперах, — по рядку 070;

— сума інших процентних доходів, що не знайшли відображення в попередніх рядках, проставляється по рядку 080. Як правило, це проценти, що нараховуються банком на залишки коштів, що знаходяться на поточному рахунку кредитної спілки.

До складу непроцентних доходів включаються отримані штрафи, пені за порушення позичальниками умов кредитних договорів (рядок 100), а також інші непроцентні доходи (рядок 110). До складу інших непроцентних доходів включаються доходи від зменшення РЗПВ, які не включаються до Податкового звіту, оскільки цей дохід не пов'язаний з надходженням коштів до кредитної спілки і є перерозподілом коштів всередині неї. Також до складу інших непроцентних доходів повинні включатися суми дотацій та субсидій фактично отриманих від Державного фонду сприяння зайнятості населення за створення робочих місць, які у Податковому звіті проставляються по рядку 3.2.4. Крім того, у складі інших непроцентних доходів відображаються доходи від реалізації власного майна або застави, а також сума отриманої у судовому порядку компенсації раніше сплаченого судового збору, які у Податковому звіті проставляються у другому розділі.

Таким чином, перший розділ додатку 4 Звітних даних являє собою деталізацію за джерелами надходжень суми пасивних доходів, що відображаються у Податковому звіті по рядку 3.2.3.

Сума непроцентних доходів, в залежності від джерела надходження:

а) не включається до Податкового звіту, якщо дохід не пов'язаний з надходженням коштів у кредитну спілку;

б) проставляється по рядку 3.2.4, якщо дохід надходить у вигляді дотацій, субсидій тощо;

в) включається до складу другого розділу Податкового звіту, якщо такий дохід отриманий від реалізації майна тощо.

Сума внесків членів кредитної спілки до

капіталу у Звітних даних доходом **не визнається**, а розкривається у додатку 2 «Звітні дані про фінансову діяльність кредитної спілки» в складі розділу 3 цього звіту «Рух капіталу кредитної спілки».

Зокрема, надходження внесків до резервного капіталу відображається по графі 4 рядку 91 (надходження вступних внесків) і по рядку 093 (надходження членських внесків).

Надходження пайових внесків відображається по графі 4 рядків 081 (обов'язкових пайових), 082 (додаткових пайових), 083 (додаткових пайових внесків з обов'язковою сплатою). При цьому, у складі надходження додаткових пайових внесків, у випадку приєднання нарахованих процентів за заявою члена спілки, будуть відображені суми приєднаних процентів, які до Податкового звіту включатися не повинні.

Надходження цільових внесків членів спілки у додатковий капітал відображається по графі 4 рядках 101 (добровільні цільові внески) та 104 (обов'язкові цільові внески).

Витрати кредитної спілки у додатку 4, на відміну від Податкового звіту, розкриваються за методом нарахування. Крім того, на відміну від податкового звіту до складу витрат кредитної спілки включається сума нарахованої амортизації основних засобів та нематеріальних активів, сума витрат на формування РЗПВ, а також резерву сумнівних боргів.

Отже, витрати кредитної спілки, відображені у додатку 4, не корелюють з витратами, що відображаються у Податковому звіті.

Кредитна спілка складає фінансову звітність відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Зокрема доходи та витрати кредитної спілки відображаються у Звіті про фінансові результати (форма № 2), який складається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.06.99 р. за

№ 397/3690.

Структура Звіту про фінансові результати (форма № 2) фінансової звітності та його основні параметри свідчать про те, що цей документ більш пристосований для виробничого підприємства або підприємства торгівлі.

Діяльність підприємства з метою складання звіту поділяється на звичайну та надзвичайну. Звичайна діяльність, в свою чергу, поділяється на операційну, фінансову та інвестиційну.

П(С)БО № 3 дається наступне визначення поняття надзвичайної події: подія або операція, яка чітко відрізняється від звичайної діяльності підприємства та не очікується, що вона повторюватиметься періодично, або в кожному наступному звітному періоді.

Визначення операційної діяльності міститься в П(С)БО № 3: операційна діяльність — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю. В свою чергу під основною діяльністю розуміють операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), які є основною метою створення підприємства і забезпечують основну частину його доходу.

Визначення фінансової діяльності міститься в П(С)БО № 4: фінансова діяльність — діяльність, що призводить до змін розміру та складу власного і залученого капіталу підприємства.

Визначення інвестиційної діяльності також міститься в П(С)БО № 4: інвестиційна діяльність — придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Для кредитної спілки звичайною діяльністю є її кредитно-фінансова діяльність, а прикладом надзвичайної діяльності може бути отримання кредитною спілкою грантів, благодійної допомоги тощо.

Розподіл операцій кредитної спілки між операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю необхідно проводити з урахування Методичних рекомендацій ведення бух-

галтерського обліку ДФП.

Відповідно до Закону України «Про кредитні спілки», а також з урахуванням Методичних рекомендацій, під операційною діяльністю кредитної спілки розуміють діяльність, пов'язану з видачею кредитів своїм членам, під інвестиційною діяльністю — розміщення коштів на депозитних рахунках в банках, ОКС, видачу кредитів іншим кредитним спілкам, внесення коштів до спільних фінансових фондів асоціацій. Під фінансовою діяльністю — операції, пов'язані з формуванням капіталу кредитної спілки, зокрема, надходження вступних внесків, членських внесків у резервний капітал, обов'язкових та додаткових пайових внесків, внесків в додатковий капітал тощо.

Таким чином, заповнення Звіту про фінансові результати (форма № 2) кредитною спілкою має певні особливості, а саме:

До статті 060 **Інші операційні доходи** кредитною спілкою включається сума **нарахованих** процентів за кредитами, виданими членам кредитної спілки (в звітних даних сума нарахованих процентів проставляється по графі 4 рядку 20 додатку 2 «Звітні дані про фінансову діяльність»), збільшена на:

- суму доходу, нарахованого банком на залишок коштів на поточному рахунку;
- суму отриманих штрафів, пені, що в звітних даних відображається по рядку 100 додатку 4;
- суму інших непроцентних доходів, що відображаються по рядку 110 додатку 4, в тому числі доходу від зменшення РЗПВ, доходу від повернення позичальником кредиту, списаного як безнадійний, доходу від повернення позичальником сум держмита.

Суми процентів, нарахованих на вклади кредитної спілки на депозитні рахунки в банках та ОКС, проценти, нараховані на пайові внески в ОКС, дивіденди, нараховані на паї в кооперативний банк, проценти, нараховані на кредити, що видані іншим кредитним спілкам, включаються до статті 120 **Інші фінансові доходи**

Таким чином, розбіжності у визначенні доходу у фінансовому та податковому облі-

ку пов'язані:

- з порядком визначення фінансового результату: у Податковому звіті про використання коштів неприбуткових установ та організацій дохід визнається касовим методом, а в звіті про фінансові результати (форма № 2) — за методом нарахування, тобто доходом визнається сума нарахованих процентів, а не фактично отриманих;

- з різним визначенням поняття доходу у податковому обліку та ПСБО: якщо за податковим обліком до складу доходу включаються суми коштів, які надходять до кредитних спілок у вигляді внесків на потреби, передбачені законом (пайові внески, внески у резервний капітал, цільові внески членів спілки у додатковий капітал), то, відповідно до ПСБО, такі внески доходом не визнаються і відображаються у складі надходжень до капіталу у Звіті про власний капітал;

- з різною структурою доходу у податковому обліку та фінансовій звітності: якщо у податковому обліку доходи поділяються на ті, що звільняються від оподаткування і доходи, отримані з інших джерел, то у формі № 2 доходи поділяються на доходи від звичайної діяльності і надзвичайні доходи з подальшою розбивкою діяльності на операційну, фінансову та інвестиційну.

Аналогічно, щодо формування витрат у Податковому звіті витрати кредитної спілки відображаються за касовим методом, а у фінансовій звітності — відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».

При цьому, до статті 070 «Адміністративні витрати» включаються всі витрати кредитної спілки, пов'язані з функціонуванням офісу, включаючи оренду, зарплату з нарахуваннями, витрати матеріалів, амортизацію тощо. До складу адміністративних витрат у кредитній спілці можуть бути віднесені:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати, витрати на членські внески до асоціацій тощо);

- витрати на службові відрядження і утримання штатних працівників кредитної спілки;

- витрати на утримання основних засо-

бів, інших матеріальних необоротних активів (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, охорона тощо);

- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);

- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, факс тощо);

- амортизація нематеріальних активів;

- витрати на врегулювання спорів у судових органах;

- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі;

- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;

- інші витрати загального призначення.

Стаття 090 «Інші операційні витрати» включає всі витрати кредитної спілки, які не знайшли відображення по статті 070, зокрема (пункт 20 П(С)БО № 16):

- сума витрат на формування РЗПВ;

- сума списаних процентів за списаним кредитом;

- штрафні санкції, сплачені кредитною спілкою.

Проценти, нараховані на вклади членів на депозитні рахунки, та проценти, нараховані на кредити, отримані від банків, ОКС, інших кредитних спілок, включаються до статті 140 «Фінансові витрати».

Собівартість реалізованих необоротних активів та державних цінних паперів (за умови наявності даних по статті 130) включаються до статті 160 «Інші витрати». До цієї статті також включаються інші витрати, не пов'язані з операційною діяльністю.

Податок на прибуток, нарахований на суму отриманої пені або на суму доходу, отриманого від реалізації необоротних активів, проставляється у статті 180.

Другий розділ Звіту про фінансові результати «Елементи операційних витрат» в кредитній спілці є деталізацією даних по статтях 090 та 070 першого розділу за наступними показниками:

- матеріальні затрати (стаття 230), по якій відображається сума витрат матеріалів звітного періоду;

– витрати на оплату праці (стаття 240), по якій відображається вся сума нарахованої протягом звітного періоду заробітної плати;

– відрахування на соціальні заходи (стаття 250), по якій відображається сума нарахованого на заробітну плату ЄСВ;

– амортизація (стаття 260), по якій представляється загальна сума нарахованої в звітному періоді амортизації необоротних активів;

– інші операційні витрати (стаття 270), до якої включаються витрати, не відображені в попередніх статтях.

Необхідно зауважити, що сума статей 240 та 250 повинна дорівнювати даним рядка 200 додатку 4 звітних даних про доходи і витрати кредитної спілки.

Представимо відображення доходів кредитної спілки у різних звітах у вигляді таблиці:

Розглянемо відображення операцій,

здійснених кредитною спілкою у звітному періоді у Податковому звіті, Звітних даних та фінансовій звітності, на числовому прикладі.

Кредитна спілка «Марна праця» здійснила наступні операції:

1. Нараховані проценти за кредитами, виданими членам кредитної спілки в сумі 100 000 грн.

2. Сплачені позичальниками проценти за користування кредитами в сумі 85 000 грн.

3. Членами кредитної спілки внесені додаткові пайові внески загальною сумою 30 000 грн.

4. Нараховані проценти на внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки в сумі 30 000 грн.

5. Виплачені проценти на внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки в сумі 45 000 грн.

6. Нарахована зарплата працівникам кредитної спілки 15 000 грн., у тому числі 2 500 працівнику, прийнятому на роботу через Фонд сприяння зайнятості населення.

7. Нараховано ЄСВ на зарплату 5 520 грн., у тому числі на зарплату працівника, прийнятого через Фонд сприяння зайнятості населення, 920 грн.

8. Утримано ПДФО 2 250 грн.

9. Виплачена зарплата 10 000 грн.

10. Перераховано ЄСВ і ПДФО в сумі 7 770 грн.

11. Сплачений судовий збір в сумі 1 000 грн.

12. Повернений позичальником судовий збір в сумі 300 грн.

Види доходів	Податковий звіт	Звітні дані	Фінансова звітність
суми коштів, що надходять у вигляді внесків на потреби, передбачені законом	Рядок 3.2.1	Доходом не визнаються, відображаються у складі надходження капіталу у додатку 2, включаючи приєднані проценти	Доходом не визнаються, відображаються у складі надходження капіталу у формі 4, включаючи приєднані проценти
пасивні доходи, отримані з джерел, визначених Законом про кредитні спілки	Касовим методом. Рядок 3.2.3	Касовим методом сумарно дод. 4р.090, розшифровуються по рядках 010-080	За методом нарахування у формі № 2
дотації або субсидії	Касовим методом. Рядок 3.2.4	Касовим методом у складі рядка 110	За методом нарахування у формі № 2
Доходи з інших джерел	Касовим методом. Рядок 010 розділу 2	Касовим методом у складі рядка 110	За методом нарахування у формі № 2

13. Сформований РЗПВ в сумі 10 000 грн.

14. Отримано з Фонду сприяння зайнятості населення 2 000 грн.

За наведеними даними складемо Податковий звіт.

До складу доходів кредитної спілки будуть включені операції 2,3,12,14. При цьому, операція 12 буде включена до II розділу Податкового звіту.

Податковий звіт буде мати наступний вигляд:

До складу витрат кредитної спілки бу-

Доходи кредитних спілок (сума рядків 3.2.1 - 3.2.5)	3.2	112000
сума коштів, які надходять до кредитних спілок у вигляді внесків на потреби, передбачені законом (операція 3)	3.2.1	30000
доходи від здійснення операцій з активами (без врахування пасивних доходів) кредитних спілок	3.2.2	
пасивні доходи, отримані з джерел, визначених Законом про кредитні спілки (операція 2)	3.2.3	80000
дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін (операція 14)	3.2.4	2000
доходи, отримані як третейський збір	3.2.5	

дуть включені операції 5, 9 та 10.

Профінансовані видатки кредитної спілки будуть мати вигляд:

Загальна сума профінансованих видатків неприбуткової установи (організації), крім бюджетних установ (організацій) (сума рядків 9.1, 9.2)	9	62770
сума витрат на утримання неприбуткової організації, крім бюджетних, у межах кошторису (операція 9 + операція 10)	9.1	17770
витрати, що здійснюються неприбутковими організаціями для виконання діяльності, визначеної для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації (сума рядків 9.2.1 - 9.2.9)	9.2	45000
для провадження благодійної діяльності	9.2.1	
для провадження екологічної діяльності	9.2.2	
для провадження оздоровчої діяльності	9.2.3	
для провадження аматорської спортивної діяльності	9.2.4	
для провадження культурної діяльності	9.2.5	
для провадження просвітньої діяльності	9.2.6	
для провадження освітньої діяльності	9.2.7	
для провадження наукової діяльності	9.2.8	
для інших потреб, передбачених статутними документами (операція 5)	9.2.9	45000

Після повернення позичальником у судовому порядку частини судового збору (операція 12) кредитна спілка визнає витрати в сумі 300 грн.

Другий розділ Податкового звіту буде мати вигляд:

II частина		
Дохід з інших джерел, що підлягає оподаткуванню згідно з пунктом 157.11 статті 157 розділу III Кодексу (операція 12)	10	300
Сума витрат, пов'язаних з отриманням доходів з інших джерел (визнання витрат на сплату судового збору у сумі, що повернена позичальником)	11	300
Прибуток, що підлягає оподаткуванню (р. 10 - р. 11)	12	0
Податкове зобов'язання за звітний податковий період (р. 12 x C / 100), де C - ставка податку на прибуток, встановлена Кодексом	13	0

У звітних даних доходами визнаються операції 2, 12 та 14.

Відображення доходів у Звітних даних, додаток 4:

ПОКАЗНИКИ	Код рядка	За звітний період
1. Визначення доходу	2	3
Отримані проценти за кредитами, наданими членам кредитної спілки (операція 2)	010	85 000
Отримані проценти за кредитами, наданими кредитним спілкам	020	80000
Доходи від коштів, розміщених на депозитних рахунках у банках	030	
Плата (проценти) на внески (вклади) на депозитних рахунках в об'єднаній кредитній спілці	040	
Доходи від участі в капіталі кооперативного банку	050	
Плата (проценти) на внески в капіталі об'єднаній кредитній спілці	060	
Доходи від державних цінних паперів	070	
Інші процентні доходи	080	

1. Визначення доходу	2	3
Загальна сума отриманих процентних доходів (р. 010 + р. 020 + р. 030 + р. 040 + р. 050 + р. 060 + р. 070 + р. 080)	090	85 000
Отримані штрафи, пені	100	
Інші непроцентні доходи, у тому числі (операції 12 та 14)	110	2 300
Зменшення резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок	111	
УСЬОГО ДОХОДІВ (р. 090 + р. 100 + р. 110)	120	87 300

У звітних даних витрати визнаються за методом нарахування, тому до складу витрат включаються операції 4, 6, 7, 13. Щодо сплати судового збору, більшість кредитних спілок визнає витрати на його сплату в момент отримання компенсації від позичальника (для даного прикладу в сумі 300 грн.).

Витрати кредитної спілки будуть мати вигляд:

2. Визначення витрат		
Нараховані проценти за внесками (вкладами) на депозитні рахунки членів кредитної спілки (операція 3)	130	30 000
Нараховані проценти за кредитами, отриманими від кредитних спілок	140	
Нараховані проценти за кредитами, отриманими від об'єднаній кредитної спілки	150	
Нараховані проценти за кредитами, отриманими від банків	160	
Нараховані проценти за іншими зобов'язаннями перед юридичними особами	170	
Витрати, пов'язані із залученням коштів (р. 130 + р. 140 + р. 150 + р. 160 + р. 170)	180	30000
Витрати на страхування кредитів та внесків (вкладів), членів кредитної спілки на депозитних рахунках	190	

2. Визначення витрат		
Витрати на нарахування заробітної плати та обов'язкових платежів (операції 6 та 7)	200	20 520
Інші операційні витрати (визнання витрат від сплати судового збору), у тому числі:	210	300
на благодійну діяльність	211	
Витрати на формування спільних фінансових фондів асоціацій	220	
Податок на прибуток нарахований	230	
Інші витрати	240	
Загальна сума операційних витрат (р. 190 + р. 200 + р. 210 + р. 220 + р. 230 + р. 240)	250	20 820
Витрати на формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів (операція 13)	260	10 000
Витрати на списання несплачених процентів за кредитами	270	
Усього витрат (р. 180 + р. 250 + р. 260 + р. 270)	280	60 820

Заповнимо звіт про фінансові результати.

Звіт про фінансові результати			
за	20	р.	
	Форма № 2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Податок на додану вартість	015		
Акцизний збір	020		025
Інші вирахування з доходу	030		
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040		
Валовий:			
прибуток	050		
збиток	055		
Інші операційні доходи (операції 1 та 12)	060	102,30	
Адміністративні витрати (операції 6 та 7 збільшені на суму визнання витрат за сплатою судового збору)	070	20,82	

Витрати на збут	080		
Інші операційні витрати	090	10,00	
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	71,48	
збиток	105		
Доход від участі в капіталі	110		
Інші фінансові доходи	120		
Інші доходи ¹	130		
Фінансові витрати	140	30,00	
Втрати від участі в капіталі	150		
Інші витрати	160		
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	41,48	
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190		
збиток	195		
Надзвичайні:			
доходи	200		
витрати	205		
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий:			
прибуток	220	41,48	
збиток	225		
1 З рядка 130 графа 3 Дохід, пов'язаний з благодійною допомогою (131)			
II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230		
Витрати на оплату праці	240	15,00	
Відрахування на соціальні заходи	250	5,52	
Амортизація	260		
Інші операційні витрати	270	10,30	
Разом	280	30,82	

Незважаючи на те, що у кожному з наведених звітів фінансові операції кредитної спілки відображаються за правилами, передбаченими для його складання, якісне ведення бухгалтерського обліку дозволяє представити інформацію у звітності у будь-якому вигляді.

Катерина КАЛУСТОВА, Директор фінансового департаменту НАКСУ, Віце-президент НАКСУ з питань саморегулювання

СТРОКИ ЗБЕРІГАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Реалізація вимог законодавства в сфері захисту персональних даних на практиці викликає низку питань, які, на нашу думку, потребують додаткового роз'яснення. Серед них важливе місце займає питання визначення строків зберігання персональних даних, з яким нерозривно пов'язане питання їх знищення (стаття 15 Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 року № 2297-VI). А оскільки персональні дані невід'ємні від носіїв, на яких вони зберігаються (електронних, паперових у вигляді документів та інших), визначення строків їх зберігання доцільно розглядати в розрізі строків зберігання таких документів.

Правовий аналіз зазначеного питання ґрунтується на наступних законодавчих актах:

— Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (далі — ПК України);

— Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24.12.1993 року № 3814-XII (далі — Закон про архів);

— Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV (далі — Закон про бухоблік);

— Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28.11.2002 року № 249-IV (далі — Закон № 249-IV);

— Ліцензійні умови провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг, затверджені розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 2 грудня 2003 р. № 146, (далі — Ліцензійні умови);

— Наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2012 року № 578/5 «Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів» (далі — Наказ № 578/5).

Частина 1 статті 32 Закону про архів встановлює, що підприємства, установи та організації приватної форми власності зобов'язані забезпечити збереження документів, які накопичилися

за час їх діяльності, до проведення експертизи їх цінності. Крім того, ці юридичні особи повинні протягом року від дати їх державної реєстрації узгодити свою номенклатуру справ з одною із державних установ або архівним відділом міської ради.

При цьому, мінімальні строки зберігання архівних документів встановлюються Мінюстом, якщо інше не встановлено законом. Так, визначені цим Міністерством строки передбачені Наказом № 578/5, який набрав чинності з 1 січня цього року (до цього часу зазначені питання регулювалися наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20.07.1998 року № 41 «Про затвердження Переліку типових документів»). Зазначені в п.1.7. Наказу № 578/5 строки зберігання не можуть бути скорочені. Строки зберігання типових документів на електронних носіях відповідають строкам відповідних документів на паперових носіях (п.1.8. Наказу № 578/5).

Обчислення цих строків повинно проводитися з 1 січня року, наступного за роком завершення їх діловодством (п.2.10. Наказу № 578/5). Наприклад, обчислення строку зберігання справ, завершених діловодством у 2011 році, починається з 1 січня 2012 року.

Заборонено знищувати документи без попереднього проведення експертизи їх цінності (2.13 Наказу № 578/5). Порядок проведення такої експертизи встановлений постановою КМУ від 08.08.2007 року № 1004 «Про проведення експертизи цінності документів».

Визначаючи мінімальні строки зберігання відповідних документів, встановлені Мінюстом, слід відмітити, що наприклад:

— особові справи працівників повинні зберігатися не менше 75 років після звільнення (стаття 493 розділу 6 Наказу № 578/5);

— договори про надання послуг у вигляді юридичної допомоги — не менше 3 років після закінчення строку дії договору (стаття 91 розділу 1.3 Наказу № 578/5);

— договір господарський, операційний (та таке ін.) — не менше 3 років після закінчення строку дії договору (статті 330, 352 розділу 4.2 Наказу № 578/5).

— договори про надання фінансових послуг мають зберігатися протягом 5 років з дати виконання взаємних зобов'язань (п.3.11. Ліцензійних умов).

Строки зберігання документів у сфері оподаткування варто розглядати в розрізі ПК України та Закону про бухоблік. В них ідеться про такі важливі джерела інформації, як первинні документи, на підставі яких здійснюється бухгалтерський облік, та в яких містяться відомості про господарські операції та підтвердження їх здійснення (статті 1 та 9 Закону про бухоблік).

Як зазначалося в листі Вищого адміністративного суду України від 02.06.2011 року № 742/11/13-11, будь-які документи (в тому числі договори, накладні, рахунки та ін.) будуть мати силу первинних тільки у випадку фактичного здійснення господарської операції. Під фактичним здійсненням такої операції в сфері податкового обліку слід вважати зміни в структурі активів, зобов'язань та власному капіталі суб'єкта господарювання.

Обов'язок щодо забезпечення збереження первинних документів покладено на керівника суб'єкта господарювання (частина 3 статті 8 Закону про бухоблік). При цьому, виконання такої вимоги повинно здійснюватися з урахуванням встановлених строків зберігання відповідних документів.

Таким чином, якщо строки зберігання відповідних документів встановлені Законом, то в цьому випадку вже не можуть використовуватися мінімальні строки зберігання, встановлені Мінюстом в Наказі № 578/5 (частина 2 статті 332 Закону про архів).

Законом встановлені наступні строки зберігання документів. Так, документи, на підставі яких суб'єктами господарювання ведеться бухгалтерський облік, складається податкова, фінансова та інша звітність, повинні зберігатися не менше трьох років. Це підтверджується вимогами п.44.3 статті 44 ПК України, відповідно до якого платники податків зобов'язані забезпечити зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку та інших документів, пов'язаних з виконання вимог законодавства в частині нарахування та сплати податків, контроль за дотриманням яких покладений на контролюючі органи. При цьому, строки зберігання таких документів повинні складати не менше 1095 днів від дати надання податкової звітності, для складання якої використовувалися вказані документи, а у випадку її ненадання — від передбаченого ПК України граничного строку подання такої звітності.

У випадку ліквідації платника податків, документи за період його діяльності не менш ніж за 1095 днів до дати, які передують даті його лікві-

дації, у встановленому законодавством порядку передаються в архів. А, відповідно до п.44.4. зазначеної статті ПК України, якщо ці документи пов'язані з предметом перевірки, проведенням процедури адміністративного оскарження, прийнятого за її результатами податкового повідомлення-рішення або судового розгляду, — такі документи повинні зберігатися до закінчення перевірки та передбаченого законодавством строку оскарження прийнятих за її результатами рішень та/або вирішення справи судом, але не менше строків, передбачених пунктом 44.3 статті 44 ПК України.

Така ж сама вимога закріплена в частині 3 статті 8 Закону про бухоблік, відповідно до якої строк зберігання оброблених документів, реєстрів та звітності може тривати протягом встановленого строку, але не менше трьох років.

Не менше п'яти років повинні зберігатися документи, з якими працюють суб'єкти господарювання, віднесені статтею 5 Закону № 249-IV до суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Так, відповідно до пункту 15 частини 2 статті 6 Закону № 249-IV, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний зберігати документи щодо ідентифікації осіб, які провели фінансову операцію, що, згідно з цим Законом, підлягає фінансовому моніторингу, а також усі документи, що стосуються ділових відносин з клієнтом, не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені відповідним суб'єктом державного фінансового моніторингу у порядку, встановленому законодавством).

Підсумовуючи вищевикладене, ми можемо зробити наступні висновки:

— строк зберігання персональних даних, встановлений письмовою згодою суб'єкта персональних даних, не може бути менше строків зберігання документів, встановлених законодавством (пункт 1 частини 2 статті 15 Закону України «Про захист персональних даних»);

— персональні дані не можуть бути знищені як наслідок припинення правовідносин між суб'єктом господарювання та суб'єктом персональних даних раніше встановлених Законом строків зберігання документів (пункт 2 частини 2 статті 15 Закону України «Про захист персональних даних»).

**Матеріал підготував
Олег НОВОДВОРСЬКИЙ, керівник
юридичного департаменту НАКСУ**

СУДОВІ СПОРИ ЩОДО ДІЙСНОСТІ І ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ ІПОТЕКИ

Договори іпотеки, укладені одночасно з договорами кредитування для купівлі нерухомості, можуть бути визнані недійсними.

Судові спори щодо дійсності і виконання договорів іпотеки, укладених, як забезпечення виконання кредитних договорів, нібито отримали єдині алгоритми вирішення в судах, і кожна зі сторін донині вважала, що може розраховувати на той або інший результат вирішення.

Проте внести свою децицію до створення паніки серед іпотекодержателів може рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 06 грудня 2012 року у разі, якщо його правові позиції будуть залишені без змін. А хвилюватися є через що практично кожній фінансовій установі, яка надавала кредити (позику) на придбання нерухомості на вторинному ринку під заставу саме нерухомості, що придбавається.

Вищезазначене судові рішення прийняте за результатами розгляду позову АТ «АСТРА БАНК» до громадянина К. про зобов'язання зареєструвати право на нерухоме майно (відсутність такої реєстрації робила неможливим виконання рішення суду Господарського суду м. Києва від 11 квітня 2011 року про стягнення заборгованості за кредитним договором) і зустрічного позову громадянина К. до АТ «АСТРА БАНК» про визнання договору недійсним.

Згідно з правовою позицією суду, укладення іпотечного договору, тобто передача об'єкту нерухомості під заставу, можливе виключно щодо тих об'єктів, право власності на які зареєстроване за іпотекодавцем на дату здійснення операції у встановленому законом порядку.

Суд послався на статтю 5 Закону України «Про іпотеку» від 05.06.2003 № 898 (далі — Закон про іпотеку), яка визначає предметом іпотеки об'єкт нерухомості, що відповідає трьом критеріям: він належить іпотекодавцю на праві власності, може бути відчужений і на нього може бути накладене стягнення, і він зареєстрова-

ний у встановленому законом порядку як окремий об'єкт права власності. Крім того, суд відзначив, що згідно зі статтею 331 Цивільного кодексу України, у разі якщо право власності на нерухоме майно підлягає державній реєстрації, таке право виникає з моменту такої реєстрації, а згідно з частиною 6 ст. 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень» від 01.07.2004 року № 1952-IV (далі — Закон про реєстрацію), операції відносно нерухомого майна можуть здійснюватися лише після державної реєстрації права власності на нього.

Оскільки на день укладення спірного іпотечного договору право власності на нерухоме майно не було зареєстроване за громадянином К. у органах БТІ (на момент виникнення правовідносин), на думку Солом'янського районного суду м. Києва, законних підстав для укладення такого договору іпотеки не було.

Що стосується вимоги АТ «АСТРА БАНК» про зобов'язання зареєструвати право власності за громадянином К., то суд відхилив доводи про наявність такого зобов'язання у відповідача, пославшись на той факт, що це волевиявлення, а не зобов'язання власника, оскільки реєстрація права власності здійснюється на підставі його заяви.

Виходячи з цього, Солом'янський районний суд м. Києва дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення позовних вимог АТ «АСТРА БАНК». В той же час, вимоги громадянина К. за зустрічним позовом суд визнав обґрунтованими і визнав спірний іпотечний договір недійсним, а також виключив запис про обтяження з Державного реєстру іпотек.

Таким чином, у випадку якщо рішення першої інстанції залишиться без змін, може піднятися нова хвиля «іпотечних» суперечок з метою визнати недійсними іпотечні договори, укладені одночасно з договорами кредитування на придбання нерухомості.

**За матеріалами газети
«Юридична практика»**

ЯК ОДНА СПІЛКА КАДРИ "БЕРЕГЛА"

Була собі одна кредитна спілка. Не велика, не маленька, а така собі середнька. І був у тої спілки Голова правління, і бухгалтерка була. Про цю бухгалтерку мова й піде.

Працювала вона в спілці вже років надцять... Пам'ятала ще ті часи, коли ДФП і в помині не було, а звіти до Нацбанку подавали. От ще з тих часів і повелось: Голова (він на те й Голова!) весь день у справах їздить, «питання вирішує», а бухгалтерка з цифрами мудрує з досвіту до ночі, а зранку чи до банку біжить, чи звіти якісь носить.

І все їй не так: то грошей замало, то прострочення забагато. І все їй «не можна».

Ось, наприклад, приходять до спілки дуже поважна людина — хороший знайомий, і просить кредиту всього нічого тисяч п'ятсот для свого бізнесу. А вона в гвалт: «Не можна!» — по нормативах якихось не проходить. І така капосна — ще й папірці якісь тягне: щось вона вже порахувала, «Кредит з підвищеним ризиком!» — кричить. А який може бути ризик, коли і знайомий хороший, і людина дуже поважна?

Або ще так: домовився Голова з банком взяти кредит на автомобіль. Прийшов до бухгалтерки і каже:

— Готуй документи, будемо на спілку авто купувати, бо не годиться мені на ланосі їздити! Хочу, як всі люди, на джипі.

Бухгалтерка у відповідь:

— Не можна!

— Як це не можна, якщо банк кредит дає? Хіба там люди дурніші за тебе сидять?

— Дурніші — не дурніші, а розпорядження 4404, мабуть, не читали, а там чорним по білому написано, на які саме цілі має право кредитна спілка залучати кошти.

Так і посварилися вчергове. Не витримав голова і поскаржився знайомим. А ті йому й кажуть: «То в тебе бухгалтерка багато волі забрала».

— Моя, — один каже, — слова проти не скаже. Що я велю, те й робить.

— І в мене те ж саме, — інший піддакує.

А третій пропонує:

— Дочка однієї дуже поважної особи зараз собі роботу шукає. Поміняй ти ту бухгалтерку. Постав цю дівчину головною, а бухгалтерка хай собі так працює. Їй все одно вже на пенсію час — онуків глядіти.

— Оце діло. Нехай приходять, — зрадів Голова.

Прийшла та рекомендована Дочка, гарнесенька, мов квіточка, а як усмінулася, то ніби сонечко засяяло. І диплом у неї, і все як має бути. І заява на посаду головного бухгалтера.

Підписав Голова заяву і каже: «Виходь завтра на роботу. А до мене бухгалтерку поклич».

Приходить бухгалтерка — і з порогу:

— Що це за фіфа? Ми і так ледь-ледь у кошторис вписуємося, а Ви ще секретарку вирішили найняти?

— Це не секретарка,
— Голова

каже, — а наш новий головний бухгалтер. Ти ж весь час мене дратуєш — бідкаєшся, що вже стомилася по ночах працювати. От вона і буде працювати, а ти будеш звичайним бухгалтером.

Образилась бухгалтерка, пішла, поплакала-поплакала, і повернулася із заявою про звільнення. «Раз, — каже, — стільки років я Вас дратувала, то нема чого мені просто бухгалтеркою нидіти, піду я собі кращої долі шукати. На робочу шию ярмо завжди знайдеться!»

Зрадів Голова — як все добре само собою владналося! І почалося в нього нове щасливе життя. На нову бухгалтерку не натішиться. Тільки натякнув, що ремонт давно хотів зробити, — а вона вже й фірму якусь розшукала, і нові крісла замовила. Не те, що колишня! Тій все грошей бракувало, кричала, що спочатку капітал треба наростити.

І така ж нова бухгалтерка розумниця: увесь день у шефа на очах, а як звіти складає, завжди перепитає, чи подобається йому цифра, чи може іншу поставити. Щоранку, вітаючись, запитує, чи нема якихось доручень, і про здоров'я, і про дітей, і слухає так уважно. І сама в курсі, у кого що відбувається, а коли Голова захотів рекламу в газету дати, то цілий день просиділа поруч — яскравий слоган вигадували. Лишень увечері схаменулася: «Ой Божечки! Мені ж треба було звіт скласти і податок сплатити. Ну нічого, звіт не вовк, в ліс не втече».

І таке гарне життя тривало б собі і тривало, але ж, як на гріх, спочатку від податкової прийшов лист про неподання звіту, а далі й перевірка нагрнула. «Вам, — кажуть, — штраф за неподання звітності і несвоечасну сплату податку».

Голова — до бухгалтерки:

— Що то робиться?

А вона йому крізь сльози:

— То я ж вам казала: коли ми рекламою займалися, я податок не сплатила, бо крісла купувала, а потім грошей на податок не вистачило. Сплатила одразу все лише коли гроші з'явилися. І взагалі: чого це Ви мене ображаєте, я ж все діля Вас роблю, а якщо не подобається, то я звільняюся! Не хочу я таку купу роботи робити, коли в мене зарплата на здачу схожа. Я молода, мені одягатися треба! Це та ваша стара бухгалтерка могла по три роки в одних чоботях ходити, а в мене життя молоде!

Кинула заяву на стіл і пішла.

І зрозумів тут Голова, що коли робота непомітна, це не означає, що вона не робиться, а свідчить лишень про те, що людина на своєму місці працює...

І, згнітивши серце, попрямував до колишньої бухгалтерки: може, повернеться?

А вона йому й відповідає:

— Дякую Вам, шановний пане Голово, але я собі іншу роботу знайшла і вона мені подобається, і зарплата вища.

Засумував голова, знітився, і почав іншого головного бухгалтера шукати, який, хоч і «незручний» інколи, але про капітал потурбується, і про те, щоб своєчасно звіти подавати і штрафів не сплачувати.

Може, дійсно краще цінувати те, що є, поки воно є, щоб потім не журитися?

Марічка Зозуля

